

ZENEI MŰFAJOKRÓL ALKOTOTT TANULÓI VÉLEMÉNYEK

Földi Fanni^{1,2}, Szabó Norbert^{3,4}, Józsa Krisztián^{4,5}

¹ Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

² Eötvös Loránd Tudományegyetem Atipikus Viselkedés és Kogníció Gyógypedagógiai Intézet

³ MTA-MATE Kora Gyermekek Kutatócsoport

⁴ Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Neveléstudományi Intézet

⁵ Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet

A zenehallgatás, a koncertek látogatása és más iskolán kívüli zenei tevékenységek sok fiatal mindennapjainak a szerves részét képezik. A hazai vizsgálatok eredményei alapján a tanulók leginkább a populáris zene hallgatását részesítik előnyben más zenei stílusokkal szemben, a komolyzene és a népzene a legkevésbé kedvelt műfaj körökben (Dohány, 2014; Janurik, 2009; Pintér, 2021). Nagymintás mérésünkkel a zenei műfajokról alkotott tanulói vélemények feltárásához gyűjtöttünk adatokat. A tanulmány célja az, hogy megismerjük az egyes háttértényezők (életkor, nem, családi háttér, hangszertanulás) hatását a különböző zenei műfajok kedveltségére. Vizsgálatunk újdonsága, hogy az általunk létrehozott mérőeszköz előre kiválasztott zenei videórészleteket tartalmaz, ezek megtekintése alapján formálnak véleményt a tanulók a különböző műfajokról.

A magyar zeneoktatás helyzete, kihívásai a XXI. században

Magyarországon a zeneoktatás a közoktatás rendszerén belül – sok más országtól eltérően – kétfelé ágazik. Az egyik forma az általános és középiskolai oktatás keretén belül minden tanuló számára kötelező ének-zene órákon folytatott zeneoktatás. A másik az állam által jelentős mértékben finanszírozott, de csak opcionális zenetanulási alternatíva: a zeneiskolai hangszertanulás vagy magánének. Amíg hazánkban önálló művészeti tantárgyként ének-zene elnevezéssel, addig az angolszász nyelvterületeken az *arts* tantárgy részeként oktatják a zenét. Harland és munkatársai (2000) megállapították, hogy Nagy-Britanniában az *arts* tantárgyhoz kapcsolódó négy művészeti forma közül a zene a legproblematikusabb mind a relevanciája, mind a tantárgyi attitűd, mind a készségfejlesztés, mind a kreativitás fejlesztésének szempontjából. A magyar tanulók közömbösségét, motiválatlanságát több empirikus kutatás szintén igazolta. A pedagógusok számára az érdeklődés felkeltése és fenntartása jelenti a legnagyobb kihívást. A tanulók vélekedése alapján az ének órán alkalmazott módszerek és tevékenységek nem teszik örömtelivé a zenetanulást (Janurik & Józsa, 2018).

A Nemzeti alaptanterv (NAT, 2020) szerint az ének-zene órákhoz kell járulnia a tanulók ízlésének formálásához. A tanterv különböző stílusú, műfajú zenék megismertetésén keresztül teszi ezt, amelyek közül a magyar népzene prioritást élvez. Az általános iskola 1–5. osztályban heti két órában, 6–8. osztályig egy órában, a középiskolai képzésben szintén egy órában részesülnek ének-zene oktatásban a tanulók, de iskolatípustól függően lehetnek további

eltérések, főként az alacsonyabb óraszám irányába. A zenei tagozatos általános iskolákban az óraszám heti hat óra.

Az ének-zenei nevelés legfontosabb fejlesztési célterületei az alsó tagozaton az éneklés, a mozgásos énekes játékok és a zenehallgatás. A ritmikai- és dallami készségek- és képességek fejlesztése, valamint a zenei írás-olvasás elsajátítása fokozatosan és folyamatosan történik a mondókák, gyermekdalok és népdalok ismeretanyagára építve. Az alsó tagozatos tanulók, változatos zenei stílusú művek hang- és képanyagának segítségével ismerkednek meg különböző népi- (furulya, duda, citera, cimbalom, tekerőlant) és klasszikus (zongora, hegedű, cselló, nagybőgő, fuvola, klarinét, fagott, metallofon, dob) hangszerekkel. A felső tagozaton tovább bővülnek a zenei alapismeretek, úgymint zenei írás-olvasás, zenetörténet, emellett a zenehallgatás anyaga nagyobb mértékben kiszélesedik más népek és kultúrák zenei világának megismerésére. Továbbra is fontos cél a tanult (nép)dalok tisztán intonált éneklése. A tanulók megismerkednek az egyes kórusfajtákkal (gyermekkar, nőikar, férfikar, vegyeskar). A zene történetét az őskortól kezdve az ókor, a középkor, a reneszánsz, a barokk, a bécsi klasszika, a romantika, a századforduló, valamint a kortárs zene irodalmán végighaladva ismerik meg a tanulók. A kerettantervek és a tankönyvek áttekintése alapján a tananyagban érintett instrumentális és vokális műfajok az egyes zenetörténelmi korszakok megismerésének sorrendjében jelennek meg.

A középiskolai ének-zenei nevelésben is fontos szerepe van az éneklésnek. A zenehallgatás anyagának feldolgozásában, a zeneművek kultúrtörténelmi kontextusba helyezésében azonban már nagyobb mértékben támaszkodhat a tanár a tanulók irodalmi-, történelmi-, földrajzi- és egyéb előismereteire. A műzenei szemelvények mellett a magyar népzene dialektusterületeinek, stílusrétegeinek megismerése is helyet kap a népdalok hallás utáni vagy felismerő kottalvasással történő elsajátításának keretében. Az ének-zenei tagozatos tanulók esetében mind ezen ismeretek nagyobb arányban jelennek meg, hiszen a magasabb óraszámok lehetővé teszik ezt (NAT, 2020; Kerettanterv, tanmenet és ének-zene tankönyvek). A kerettanterv is kitér a hangversenyek látogatásának fontosságára és fejlesztő hatásaira, de a tanórán kívüli zenei tanulmányok is hozzájárulnak a zenei ízlés formálásához. A koncertpedagógia és az extrakurrikuláris formában végzett zenei tevékenységek hatásairól Váradi és munkatársai által publikált vizsgálatok adnak részletes áttekintést (l. Váradi et al., 2020; Váradi & Józsa, 2021, 2023).

Zenehallgatás és zenei preferencia

A zenehallgatás a mindennapi életünk fontos részét képezi. A zenei tartalmak streamelésére specializálódott szolgáltatások (pl. Spotify, YouTube Music, Apple Music, Amazon Music) olyan további releváns tartalmakat ajánlanak fel, amelyek a felhasználók zenehallgatási szokásaihoz illeszkednek. A stream szolgáltatók előfizetőinek száma világviszonylatban folyamatosan nő, 2019-ben 341 millió, 2021-ben 487 millió volt. Több mint 300 zenei műfajt különböztetnek meg, ezek közül a pop világszerte a legnépszerűbb (Ferjan, 2023). A gyermekdalok online hallgatásának kedveltségére a YouTube 2023-as statisztikai markánsan rávilágítanak. A tíz legtöbbször megnézett videó közül hét valamilyen angol nyelvű gyermekdal. Az abszolút első helyen a „Baby Shark Dance” videója áll, amit több mint 12 milliárd-szor játszottak le. A top 10-ben található hét gyermekdalt összesen közel 40 milliárd-szor tekintették meg.

A zenei szolgáltatások ajánlórendszerei hozzájárulnak az érdeklődés felkeltéséhez és növeléséhez, valamint megerősíthetik a már meglévő zenei stílusokat (Soares-Quadros et al., 2023). A szerzők tanulmányukban kiemelik a keresési algoritmusok tanulmányozásának a fon-

tosságát, ami lehetőséget biztosíthat a zenei preferenciák és fogyasztási szokások megismerésére. Droe (2006) kitér arra, hogy a zenei ízlés során vizsgálható, hogy milyen zenét hallgatnak, illetve az adott zene milyen zenei stílushoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy a zenei stílust átfogóan értelmezni tudjuk, olyan kérdéseket kell feltenni, mint mi különbözteti meg a zenei ízlést a preferenciától, mennyire gyorsan változhat a zenei ízlés, és a preferencia értelmezhető-e csak úgy, mint egy zenei inger tetszése vagy nem tetszése (Droe, 2006, p. 23). A zenei nevelés és az azt befolyásoló környezeti hatások (pl. család, média) megismerése elengedhetetlen az iskolai és az iskolán kívüli zenei tevékenységek értelmezéséhez (Dohány, 2014).

A szakirodalom megkülönbözteti a zenei preferencia és a zenei ízlés fogalmát. A preferencia az adott pillanatban egy zenei darabra adott reakciót jelenti, míg az ízlés hosszabb távú időszakra vonatkozik, a zenei beállítottság általánosítása (Hargraves et al., 2015; Upadhyay et al., 2016). Hargraves és munkatársai (2015) a két fogalom magyarázatára kidolgoztak egy modellt, melynek három fő eleme van: (1) a személy (életkor, nem, kulturális csoport, zenei képzés), (2) a zene (szerkezet, stílus, összetettség, ismertség) és (3) a hallgatási helyzet (munka, szabadidő, szórakozás). A zenei preferencia méréséhez az erősség és a típus dimenziót különböztetik meg. Az erősség arra utal, hogy milyen mértékben szeretnek egy adott stílust vagy egy adott darabot, a típus arra, hogy mely zenei stílusokat részesítik előnyben. Megkülönböztethető verbális és hangzásbeli preferencia is. A hangzásbeli preferencia során egy konkrét példán bemutatva vizsgálják azt, hogy mennyire tetszett nekik egy stílus, a verbális mérés a vizsgált személyek feladata, hogy gondoljanak egy zenei stílusra vagy darabra, majd azt értékeljék (Upadhyay et al., 2016).

Számos kutatás megerősíti, hogy a tanulók olykor igen eltérő zenéket kedvelnek életkor és nem alapján. Egyes zenék kedvelése az újszülött korig visszavezethető. Ullal-Gupta és munkatársai (2013) szerint az újszülött gyermekek pozitívan reagálnak az anyaméhben hallott zenékre (Mendiković Đukić, 2020). LeBlanc (1982) elmélete alapján a fiatalabb gyermekekre jellemzőbb a különböző műfajú zenékre való nyitottság, ami az életkor előrehaladtával csökken. Ezt alátámasztotta Madsen és Geringer (2015) óvodásokkal végzett vizsgálata: befogadóbbak voltak az egyes zenei stílusok iránt, mint az idősebbek. Hargreaves és munkatársai (2015) azt találták, hogy 10-11 éves korban kezdődik a zenei stílusok iránti nyitottság csökkenése. A kisgyermekkora jellemző a legtöbb zenei stílus befogadása, majd az életkor előrehaladtával egyre inkább a népszerű zenei stílusok kerülnek előtérbe (Brittin, 2014). A klasszikus zene iránti preferencia csökken az életkor előrehaladtával (Ercegovac et al., 2017). A kutatási eredmények alapján a klasszikus zenét kevésbé kedvelik a 14-15 éves tanulók, mint a náluk fiatalabbak (Ercegovac et al., 2017; Vidulin et al., 2020). A serdülők zenei preferenciája az életkor előrehaladtával egyre stabilabbá válik (Delsing et al., 2008), elsősorban a populáris zenei stílust preferálják (Hargreaves & Marshall, 2003). Ha a tanulók ismeretlen stílusú dallal találkoznak, akkor a hangszeres zenét preferálják a vokális zenével szemben. Kimutatták, hogy a nyelv ismerete és az adott nyelvű dalokhoz való viszonyulás pozitívan függ össze (Abril, 2005; Brittin, 2014). A gyermekek könnyűzene iránti elkötelezettsége elsősorban a zenehallgatásban nyilvánul meg (Hargreaves & Marshall, 2003; Lamont et al., 2003; North et al., 2000). A fiúkra jellemzőbb a heavy metal, jazz és a rap kedvelése (Boer et al., 2012; Dobrota & Ercegovac, 2019), míg a lányok inkább a pop, a country és a latin zenét kedvelik jobban (Colley, 2008; Soares-Quadros et al., 2023). Radočaj-Jerković és munkatársai (2018) szerint a lányok nyitottabbak a különböző zenei műfajok iránt.

Bonneville-Roussy és munkatársai (2013) a zenei preferenciák életkori változását vizsgálták 13-65 évesek körében. Soares-Quadros és munkatársai (2023) két korosztályt hasonlított össze, a 12-17 és 18-87 évesek zenei preferenciáit. Kimutatták, hogy egyes műfajok (pl. klasszikus és country) preferenciája az életkorral nő, más műfajok (pl. reggae és rock) esetében

ennek ellenkezője igaz (Bonneville-Roussy et al., 2013; Soares-Quadros et al., 2023). E vizsgálatok rámutattak, hogy a zenei preferencia még felnőtt korban is változik.

A zenei preferenciát a környezet is befolyásolja (Pettijohn et al., 2010), így a korai szülői hatások is alakítják. Serbun és DeBono (2010) vizsgálata a szülők kedvenc előadóitól és a kedvenc műfajaikból választott dalok hallgatásából állt, kiegészítve azzal, hogyan értékelik a gyermekek a szüleik nevelési stílusát. Az eredmények alapján a gyerekek minél gondoskodóbbnak és támogatónak jellemezték a szüleiket, annál inkább preferálták a szülők kedvenc műfajait és előadóit is. A gondoskodó és támogató nevelési stílusú szülők tehát nagyobb mértékben át tudják adni a zenei preferenciáikat is a gyermekeiknek.

A zenei műfajok és azok kategorizálásának dilemmái

A zenei műfaj és stílus fogalmak között terminológiai különbségek vannak. A zenei stílus magában foglalja a zene elemeit, a ritmust, a hangmagasságot és a harmóniát (Moore, 2012; Tizón & Martín, 2020), valamint az interpretációs jellemzőket, a játékmódot, a hangzást és a hangszínt (Hantschel & Bullerjahn, 2016). Dickinson (1965) meghatározása szerint a zenei stílus lényege „az egyéniség, az identitás, amely a komponensek jellegzetes összekapcsolódásának eredménye, az összetevők közötti megkülönböztető hangsúlyokkal párosulva” (p. 3).

A zenei műfajok ember alkotta címkék a zenei kompozíciók kategorizálására. Az egy adott műfajhoz tartozó darabokat meghatározzák a közös vonások, amelyek általában olyan tényezőkhöz kapcsolódnak, mint a hangszerelés, a ritmika és a zene harmóniai elemei (Tzanetakis & Cook, 2002). A zenei műfajoknak nincsenek pontos meghatározásai és rögzített határai. A közönséget, a marketinget, a történelmi hatásokat és a kulturális tényezőket érintő bonyolult kölcsönhatások által fejlődnek (Siebrasse & Wald-Fuhrmann, 2023). Sturm (2013) azt állítja, hogy a műfaj az egyik legjelentősebben használt leírósó a zenében. Hantschel és Bullerjahn (2016) értelmezésében a műfaj, a stílus egy részhalmazának tekinthető. Számos tanulmányban (pl. Kamalnathan et al., 2019; Schäfer & Sedlmeier, 2010; Na & Agnhage, 2013) a zenei műfaj és a zenei stílus kifejezéseket felváltva használják, szinonimaként kezelve azokat.

A digitalizáció utóbbi évtizedekben tapasztalható erőteljes terjedése nemcsak a zene-szerzés, -terjesztés, -értékesítés, -tárolás, -oktatás, kottagrafika területeit forradalmasította, hanem a különböző zenei stílusok meghatározásához is egyre szélesebb körben alkalmazzák a mesterséges intelligenciát vagy az olyan felismerő algoritmusokat, mint a *k-nearest neighbor* (k-NN) vagy a *Support Vector Machine* (SVM). Ezek vizsgálatát már több tudományos kutatás is görcső alá vette (Ali & Siddiqui, 2017; Patil & Nemade, 2017; Prabavathy et al., 2020). Az automatikus zeneistílus-osztályozó (*Automatic Music Genre Classification*) rendszerek (Mandel & Ellis, 2005) úttörőjének Tzanetakis és Cook (2002) munkáját tekintik. A digitális platformokon tárolt zeneművek kutathatóságát is segítik ezek a rendszerező, analizáló szoftverek. A zenei stílusok releváns és legfrissebb adataihoz leginkább nagy zeneszolgáltató alkalmazások (pl. Spotify, Last.fm) API-jain (*application programming interface*) keresztül tudunk hozzáférni. A Spotify adatai alapján az azonosított zenei műfajok száma meghaladja az 5000-et. A további növekedés ezért is prognosztizálható folyamatosnak, mert az újabb műfajok vagy stílusok megjelenése mellett azok keveredéséből (*crossover*) is újabb stílusalkategóriák jöhetnek még létre. A zenei műfajok hierarchizálására többféle elmélet is született.

Hazánkban az egyik legelterjedtebb csoportosítás a „könnyűzene” és „komolyzene” fogalma alá rendeli a különböző zenei stílusokat. Ez a két meghatározás azonban akaratlanul is egy olyan dichotóm gondolkodás vagy elképzelés keretébe zárja az értelmezést, a stílusok

megítélését, amely olyan ellentétpárookra való asszociációnak is teret adhat, mint az igénytelen/igényes, amatőr/profi, egyszerű/komplex, közérthető/elvont, konzervatív/haladó. Némi zene-történeti, zenetudományi, esztétikai és előadóművészeti rálátás birtokában mind a „könnyűzene”, mind a „komolyzene” viszonylatában tudunk az előbb felsorolt ellentétpárok bármelyikére egy-egy példát vagy ellenpéldát mondani. Így ennek a két fogalomnak a rendezőelvként való alkalmazását nem tartjuk kutatási szempontból célravezetőnek. Ahogyan a „populáris zene” fogalmának meghatározása és konceptualizálása továbbra is a populáris zenetudomány témái közé tartozik – figyelembe véve annak szociológiai, performatív vagy néprajzi megközelítésű értelmezéseit (Vilotijević & Medić, 2019) –, ugyanígy a „klasszikus zene” fogalma is a különböző földrajzi és történelmi összefüggések mátrixában definiálható. Ahogyan a jelenkor aspektusából tekintve a „klasszikus zene” kategóriájába sorolt Verdi Rigoletto operájában felcsendülő *La donna e mobile* ária a maga korának populáris (közkedvelt) slágere volt, amit az utca embere is fütyült, úgy a mából visszatekintve a Steppenwolf együttes *Born to be wild* című dala a rockzene egyik nagy klasszikusa.

Az 1980-as évek elején Tagg (1982) – a populáris zene (*popular music*) értelmezését kutatva – a népzene (*folk music*) és a „művészi (értékkel bíró) zene” (*art music*) összehasonlításában próbálta az egyes kategóriák karakterisztikáját meghatározni, összevetni, de elméletét 2015-ben – az időközben történt változásokra reagálva – újraértelmezte (1. táblázat).

1. táblázat. Axiomatikus háromszög (Tagg, 1982, 2015 alapján saját szerkesztés)

Karakterisztika (jellemző)		Népzene	Művészi zene	Populáris zene
Létrehozók és előadók	elsősorban profik		X	X
	elsősorban amatőrök	X		
Tömeges terjesztés	jellemző			X
	nem jellemző	X	X	
A tárolás és terjesztés fő módja	szájhagyomány útján	X		
	kotta		X	
	hangfelvétel			X
A társadalmi réteg, amelyben a zenei kategória többnyire előfordul	nomád vagy mezőgazdasági	X		
	mezőgazdasági vagy ipari		X	
	ipari			X
Írott elmélet és esztétika	ritka	X		X
	gyakori		X	
Szerző	ismeretlen	X		
	ismert		X	X

Az angol nyelvű szakirodalomban a zenei stílusoknak (*music genre* vagy *style*) többféle csoportosítása, kategorizálása létezik. A legősibbnek tekinthető népzene (*folk music*) mellett a magyarul „klasszikus zenének” nevezett kategória (*art* vagy *classical music*), az avantgárd és kísérletező zene (*avant-garde and experimental*), az általunk populáris vagy szórakoztató zenének, angolul popular-nek (jelentése: közkedvelt, népszerű) nevezett gyűjtőfogalom, és a kü-

lönböző vallásokhoz (*religious*) kapcsolódó zenei stílusok. A 2. és a 3. táblázatban a legjellemzőbb zenei stílusokat (a teljesség igénye nélkül) az előbb felsorolt kategóriák szerint összesítjük (Borthwick & Moy, 2004; Fabbri, 1982).

2. táblázat. *A komolyzene főbb típusai*

Népzene	pl. magyar, ír, balkáni, alpesi, klezmer
Klasszikus zene	<i>Európán kívül:</i> indiai, koreai udvari zene, perzsa <i>Európában:</i> ars antiqua, ars nova, reneszánsz zene, barokk zene, klasszikus korszak, romantikus zene, modernizmus, impresszionizmus, neoklasszicizmus, magas modernizmus, posztmodern, kortárs klasszikus zene
Avantgárd zene	crossover, drone, lo-fi, PC, ipari, progresszív, pszichedelikus, underground
Vallási zene	buddhista, iszlám, keresztény

A zeneművek kategorizálásának egy másik paradigmájában a rendezőelv nem a zenei stílus, hanem a zene funkciója, célja. A zenemű (vagy a zeneszerző) célja lehet:

- a szórakoztatás (tánczene, koncert- vagy showműsor zenéje),
- kultúraközvetítés (zenei ismeretterjesztő koncert, klasszikus zenei koncert vagy operaelőadás),
- mentális kikapcsolódás (relaxáció, meditáció),
- gyógyítás (különböző zenei frekvenciák és ritmusok alkalmazása a gyógyászatban),
- energetizálás/felpörgetés (valamilyen sporttevékenység végzése céljából),
- üzleti felhasználás (reklámzene, telefonhívás közbeni várakozó zene, szállodában vagy üzletközpontban elhangzó háttérzene),
- transzkulturális funkció (színházi vagy filmzene),
- vallási vagy törzsi kultúrák mágikus szertartásaihoz kapcsolódó zene (keresztény rock),
- társadalmi folyamatokra, ellentétekre való reflektálás (Rap, Hip-Hop, Punk).

Az egyén zenei preferenciáját befolyásoló tényező lehet még az előadói apparátus mérete, összetétele. Mindkét aspektus akár a zene stílusánál vagy funkciójánál is meghatározóbb lehet. Az előadói apparátus méretét illetően lehet, hogy az egyén inkább a szólóhangszeres vagy néhány hangszeren előadott kamaraprodukciók hangzását preferálja a nagyzenekari, monumentálisabb hangzással szemben. Az előadói apparátus létszámát egy olyan mennyiségi mutatónak is tekinthetjük, amely az akusztikus hangszerek vagy énekhang esetében korrelálhat az adott zenemű lehetséges legnagyobb hangerejének mértékével. A minőséginek (de inkább "milyenséginek") tekinthető mutató az előadói apparátustól függően nem a jó és a rossz (minőség) tengelyén értelmezendő, hanem például a lány vonózenekari hangzás versus érces rízfúvóegyüttes dimenziójában, vagy egy gyermekkar és egy férfikórus hangzásának, hangszínbeli eltéréseinek összevetésében, tehát hangszínből vagy hangképből.

3. táblázat. *A populáris zene típusai*

Blues	African blues, British blues, Canadian blues, Chicago blues, Classic female blues, Contemporary, Country blues, Delta blues, Detroit blues, Electric blues, Gospel blues, Jump blues, Kansas City blues, Louisiana blues, Memphis blues, New Orleans blues, Punk blues, Rhythm and blues, St. Louis blues, Swamp blues, Texas blues, West Coast blues
Country	Alternative country, Australian country, Bluegrass, Country blues, Country pop, Country rap, Country rock, Cajun, Christian country, Honky-tonk country, Instrumental country, Nashville sound, New Mexico music, Outlaw country, Progressive country, Texas country, Truck-driving country
Rock	Afro rock, Alternative rock, Britpop, Grunge, Indie rock, Arena rock, British Invasion, Boogie rock, Country rock, Death 'n' roll, Electronic rock, Industrial rock, Noise rock, Folk rock, Pagan rock, Hard rock, Instrumental rock, Japanese rock, Jazz rock, Korean rock, Latin rock, Reggae rock, Rock and roll, Rockabilly, Gothabilly
Elektro- nikus	Ambient dub, Dark ambient, Space music, Big beat, 4-beat, Chill-out, Downtempo, Trip rock, Electro-disco, Eurodance, Italo dance, Italo disco, Space disco, Dance-rock, Synth-pop, Dance-pop, Electropop, Acid jazz, Hardcore, Hardstyle, Dubstyle, Chillwave, Video game music
Hip Hop	Hipster hop, Beatboxing, Bounce, British hip hop, Road rap, Comedy hip hop, Crunkcore, Country rap, Emo rap, Freestyle rap, G-funk, Hardcore hip hop, Dirty rap, Gangsta rap, Horrorcore, Hip hop soul, Industrial hip hop, Jazz rap, Rap opera, Rap rock, Rap metal, Rapcore, Religious hip hop, Christian hip hop, Jewish hip hop
Jazz	Acid jazz, Afro-Cuban jazz, Alt-jazz, Avant-garde jazz, Bebop, Boogie-woogie, Bossa nova, Brazilian Jazz, British dance band, Cape jazz, Chamber jazz, Continental jazz, Cool jazz, Crossover jazz, Dixieland, Ethno jazz, European free jazz, Free funk, Free improvisation, Free jazz, Gypsy jazz, Hard bop, Jazz blues, Jazz-funk, Jazz fusion, Jazz rap, Jazz rock, Kansas City jazz, Latin jazz, Livetronica, Progressive jazz, Punk jazz, Samba-jazz, Shibuya-kei, Ska jazz, Smooth jazz, Soul jazz
R&B	Alternative R&B, Contemporary R&B, Disco, Freestyle, Go-go, Funk, Deep funk, Minneapolis Sound, Psychedelic funk, Synth-funk, Gospel music, New jack swing, Post-disco, Boogie, Rhythm and blues, Doo-wop, Soul, Blue-eyed soul, , Cinematic soul, Hip hop soul, Neo soul, Northern soul, Progressive soul, Psychedelic soul, Southern soul
Metal	Alternative metal, Funk metal, Nu metal, Rap metal, Avant-garde metal, Drone metal, Post-metal, Black metal, Blackgaze, Melodic black metal, National Socialist black metal, Symphonic black metal, Viking metal, Christian metal, Unblack metal, Death metal, Death 'n' roll, Doom metal, Death-doom, Stoner-doom, Glam metal, Gothic metal, Industrial metal, Latin metal, Math metal, Metalcore, Deathcore, Mathcore, Sludge metal, Symphonic metal, Thrash metal, Bandana thrash, Crossover thrash, Groove metal
Punk	Afro-punk, Anarcho punk, Crust punk, Art punk, Avant punk, Christian punk, Crust punk, Deathrock, Electropunk, Cyberpunk, Dreampunk, Synth punk, Folk punk, Celtic punk, Cowpunk, Gypsy punk, Garage punk, German punk, Glam punk, Gothic punk, Grindcore, Post-hardcore, Emo, Emo pop, Horror punk, Latino punk, Nazi punk, Punkabilly, Punk blues, Punk jazz, Punk pathétique, Punk rap, Reggae punk, Riot grrrl, Ska punk, Skate punk, Street punk, Surf punk
Easy listening	Background music, Elevator music, Barococo, Beautiful music, Chill-out, Furniture music, Light music, Lounge music, Middle of the road, New-age music

Zenei műfajok, stílusok hazai vizsgálatai

Meglehetősen kevés korábbi hazai kutatás irányult a zenei műfajok, stílusok megítélésére. Az egyik legkorábbi ilyen irányú kutatást Losonczi (1969) végezte, aki szociológiai szempontból elemezte a zenei preferencia, ízlés, stílus kérdéskörét. Negyven évvel később Janurik (2009) a tanulók klasszikus zenéhez való viszonyát vizsgálta. A kutatásban részt vevő tanulók 80%-a ritkán vagy egyáltalán nem szokott otthon klasszikus zenét hallgatni, továbbá 34% azonnal elkapcsol, ha a rádióban klasszikus zene szól. Pintér (2021) az iskolán kívüli zenei tevékenységeket vizsgálta, kutatásában a könnyűzenei és a komolyzenei stílusra kérdezett rá. A könnyűzenei stílushoz a pop, elektronikus, rock, rap/hip-hop és a mulatós stílus, a komolyzenéhez a klasszikus zene, népzene, filmzene és az opera tartozott, valamint kiegészítették az egyéb kategóriával. A tanulóknak lehetőségük volt arra, hogy a „nem ismerem” választ adják meg az egyes műfajok esetén. A diákok sok esetben nem tudják megkülönböztetni a zenei stílusokat egymástól, főleg a jazz, az opera és az elektronikus stílusokat. A tanulók körében a filmzene és a popzene a legkedveltebb stílus, a legkevésbé az opera és a népzene. Pintér (2021) eredményei szerint a zenei stílusok preferenciája évfolyamonként és osztályonként is eltérő. A popzene az életkor előrehaladtával egyre kedveltebbé válik. A zenei és a nem zenei tagozatos tanulók között különbségek figyelhetők meg, a zenetagozatos tanulók számos zenei stílus tekintetében nyitottabbak voltak, mint a nem zenetagozatosok. Emellett a nem zenetagozatos tanulók jobban szerették a pop és a rap/hip-hop zenét, mint a zenetagozatos társaik, míg a zenetagozatos tanulók mindegyik klasszikus zenei stílus esetén pozitívabb értékelést adtak. Dohány (2014) gimnáziumi és szakközépiskolás tanulók zenei műveltségét mérte fel. A zenei stílusok kedveltsége alapján a következő sorrend jött létre: a legkedveltebb a rockzene, ezt követi a pop, retro, hip-hop, R'n'B, dance, musical, népzene, klasszikus hangverseny, nóta, mulatós, és a lista legvégén az operett és az opera található.

A nemzetközi és a hazai kutatások eredményeinek összevetése alapján megállapíthatjuk, hogy a magyar fiatalok körében az egyes zenei műfajok kedveltsége meglehetősen hasonló a tanulmányunk korábbi részében bemutatott külföldi kutatások eredményeihez. Ezek az általunk áttekintett külföldi tanulmányok elsősorban európai és észak-amerikai kultúrában végzett vizsgálatokat mutattak be.

Nemi különbségek a zenei tevékenységekben

A klasszikus (művészi) zenei világban még az utóbbi időben is tapasztalható, hogy a nagy zenei intézmények vezetői, a karmesterek nagyobb része férfi. A zenetörténet legismertebb, legsikeresebb zeneszerzői, előadóművészei férfiak voltak, gondoljunk csak Bachra, Mozartra, Beethovenre vagy Lisztre. A zenei tevékenység végzése, a zene oktatása már a középkortól férfimunka volt. A főúri szalonokban zajló privát zeneórákon kívül szinte elképzelhetetlen volt, hogy nők részt vehessenek professzionális zenei képzésben. A világ egyik leghíresebb zenekara, a Bécsi Filharmonikusok 2003-ban vette fel az első állandó női tagját. Ahogyan az élet egyéb területein, a zenében is a nők egyre inkább olyan szerepeket vállalnak, amelyeket hagyományosan a férfiakhoz tartozónak gondoltak (Creech, 2010). Azonban a kutatási eredményekben a válaszadók a zenélést mint tevékenységet általában nőies tevékenységnek tartják (Green, 1997). Gordon (1986) nem mutatott ki nemek szerinti fejlettségbeli különbséget a zenei képességekben, de a lányok jobban teljesítenek a zenei vizsgákon (Keiper et al., 2009), és úgy vélekednek, hogy magasabb kompetenciaszinttel rendelkeznek (McPherson & O'Neill, 2010; Szabó, 2021).

Nemi sztereotípiák a hangszer kiválasztásában is kimutathatóak. A nagyobb méretű, hangosabb, harsányabb hangszereket (pl. trombita, dob, harsona, tuba) inkább a fiúk választják, míg a magasabb hangú, inkább lágyabb hangú hangszereket (pl. fuvola, hegedű, hárfa) inkább a lányok (Abeles, 2009; Killian & Satrom, 2011). A hangszerválasztással kapcsolatos nemi sztereotípiák forrása a szülő, a zeneoktató pedagógus vagy a média is lehet (Abeles, 2009). Az ének-zene órák keretében előfordul, hogy professzionális előadók hangszerbemutató keretében ismertetik meg a tanulókkal a hangszerek tulajdonságait. Kutatások igazolták, hogy amennyiben egy nő „férfias” hangszeren játszik a hangszerbemutatón, akkor több lány választja ezt a hangszert (Bruce & Kemp, 1993). Janurik és munkatársai (2021) vizsgálatában az énekórai klasszikus és könnyűzene hallgatásával összefüggő attitűdben nem volt szignifikáns nem szerinti különbség. Az éneklés, a daltanulás, a népdaltanulás, a klasszikus zene éneklése, a könnyűzene éneklése, a műsorral való készülés és a kottaolvasás iránti attitűd terén azonban volt eltérés a lányok és a fiúk között. A lányok pozitívabban vélekednek az ének-zene tantárgyról, továbbá a tanulók életkora is befolyásolta az attitűdöt (Janurik & Józsa, 2018; Janurik et al., 2021; Trollinger, 2021). A lányok pozitívabban viszonyultak ezekhez az énekórai tevékenységekhez, mint a fiúk. A lányok motiváltabbak a ritmizálás, a kottaolvasás, a zenei ismeretek elsajátítása, illetve az éneklés elsajátítása iránt (Szabó, 2021).

Célok, kutatási kérdések

Kutatásunk célja a 9–19 éves tanulók zenei műfajokról alkotott véleményének megismerése. Azt vizsgáltuk, hogy (1) van-e különbség a tanulók véleményében az életkor, a nem és a hangszer-tanulási tapasztalat alapján, valamint (2) milyen összefüggés van a zenei műfajokról alkotott vélemény és a háttértényezők között.

Módszer

Minta és adatfelvétel

Az adatfelvételben 9–19 éves tanulók vettek részt ($n = 1159$, 618 lány, 541 fiú). Az átlag életkor 13,80 év volt. A tanulók életkora alapján négy csoportot képeztünk: (1) 9–12 évesek ($n = 392$), (2) 13–14 évesek ($n = 372$), (3) 15–16 évesek ($n = 323$), (4) 17–19 évesek ($n = 163$). Minden kérdőívkitöltő általános vagy középiskolába járt. A középiskolások között voltak arányosan gimnáziumban, technikumban, szakgimnáziumban és szakképző iskolában tanulók is.

Az adatfelvételre tanórai keretek között került sor. A vizsgálatban résztvevők közül 295 tanuló játszott az adatfelvétel idején valamilyen hangszeren. A hangszerjáték szempontjából hét csoportot képeztünk: (1) nem játszik, és nem is szeretne ($n = 354$), (2) nem, és nincs rá lehetősége ($n = 113$), (3) nem, de szeretne ($n = 189$), (4) abbahagyta ($n = 208$), (5) igen, ének-zene órán ($n = 63$), (6) igen, otthon ($n = 106$), (7) igen, zeneiskolában ($n = 126$). A szülők iskolai végzettségét három csoportra bontottuk. Anya iskolai végzettségét tekintve 158 alacsony, 719 középfokú és 282 felsőfokú végzettséget szerzett. Az apák között 143 alacsony, 790 középfokú és 226 felsőfokú végzettségű. Nemek és életkori csoportokra bontva nincs szignifikáns különbség a szülők iskolai végzettségét tekintve.

Mérőeszköz

A kérdőív a hangszerstanulás és a zenélés megítélésére fókuszált, ennek egyik részét képezték a zenei részletek. Az adatfelvételhez egy online felületet, a Jotformot alkalmaztuk, ahol négy különböző stílust bemutató videót helyeztünk el. A videók hosszúsága fél perc, és mindegyik a hagyományos koncertélménytől eltérő előadásmódot tartalmaz:

- klasszikus populáris zene: <https://www.youtube.com/watch?v=Rb1HAfhFHRM>
- klasszikus művészi zene: <https://www.youtube.com/watch?v=6JX7Yw0IfbA>
- rockzene: <https://www.youtube.com/watch?v=Jow8D0r0xGM>
- népzene: https://www.youtube.com/watch?v=tZ_VLeTz7OE

A videók kiválasztásánál több szempontot vettünk figyelembe. A videók hanganyaga jól elkülöníthetően képviselje az általunk meghatározott stílust. A videók képanyaga minden esetben „sugározza” az előadók elkötelezettségét, pozitív attitűdjét, álljon közel korosztály tekintetében a mérésbe bevont diákok életkorához, valamint az előadók öltözéke, az előadás környezete is illeszkedjék az adott zenei stílushoz. A videókkal kapcsolatban semmilyen plusz információt nem kaptak a válaszadók, tehát nem tudták, hogy mi milyen kategóriába soroltuk, hogyan címkéztük a zenei anyagokat.

A videók kiválasztásába három egyetemi végzettséggel rendelkező hangszerművészt, énekművészt és zenetörténészt vontunk be. Az ő véleményezésük alapján biztosítottuk a tartalmi validitást. A mérőeszközünk megbízhatósága a kevés item (4) ellenére is megfelelő (Cronbach- α = 0,71).

Bár lehetséges, hogy a kiválasztott zeneművek a vizsgált korosztály számára szerző és cím szerint nem ismertek, de az elhangzó dallam populáris és mindenképpen ismerős lehet. Az előadók korcsoportjának szempontjából a fiatal korosztály dominál. Az egyes videók részletesebb leírásának végén kiemeljük azokat az előadásra jellemző sajátosságokat, amelyek megkülönböztetik őket egymástól.

Az első zenei részlet egy szőnyegzongorát mutat be, melyen Hoagy Carmichael Heart and Soul című számának egy rövid és leegyszerűsített verzióját adják elő. A zongora a legismertebb hangszerek közé tartozik, ráadásul ez a „mű”, közkedveltsége és könnyű technikai volta miatt, a kezdő zongoristák egyik kedvence. A videóval az egyik célunk az volt, hogy egy más formáját is megmutassuk ennek a hangszernek és a hangszer megszólaltatásának, ami a diákok számára új és figyelemfelkeltő lehet. A videó zenei élményét az is fokozza, hogy az előadók úgy játszanak a hangszeren, mintha közben táncolnának is a zenére. A videóban az is látható, hogy a gyerekek sorban állnak, hogy kipróbálhassák ezt az eszközt. *Hangszer:* elektromos zongora. *Hangszerelés:* szóló. *Hangzás:* homogén (csak instrumentális). *Előadói apparátus:* trió. *Zenei stílus:* klasszikus populáris zene. *Az eredeti zenemű megjelenésének éve:* 1938. *A produkció helyszíne:* utca. *Az előadás (feltételezett) célja:* mások szórakoztatása. *A videóra való további hivatkozás:* klasszikus populáris zene (rövidítve: KPZ).

A második részlet egy ma is igen népszerű film, a Harry Potter egyik zenei részlete (Hedwig témája). A mű szerzője John Williams, akinek a nevéhez olyan további nagyszerű filmek zenéi kötődnek, mint a Star Wars, Jurassic Park, E.T. és a Schindler listája. A videóban látható részlet egy magyar komolyzenei tehetségkutató műsor része. A szólista egy 12 éves fuvolista lány, akit egy szimfonikus zenekar kísér. Egy előzetesen felvett interjúból kiderült, hogy a hangszeren tanuló gyermekek között sokan választják és kérik, hogy ezt a darabot tanulhassák meg. *Hangszer:* szimfonikus zenekari akusztikus hangszerek. *Hangszerelés:* hangszeres szólista és zenekar. *Hangzás:* heterogén (csak instrumentális). *Előadói apparátus:* nagyzenekar. *Zenei stílus:* klasszikus (művészi) zene. *Az eredeti zenemű megjelenésének éve:* 2001. *A produkció helyszíne:* televíziós stúdió. *Az előadás (feltételezett) célja:* mások

szórakoztatása, versenyprodukció. *A videóra való további hivatkozás:* klasszikus művészi zene, (rövidítve: KMZ).

A harmadik zenei részlet a CityRocks projekt egyik olyan produkciója, ahol a videón főként gyerekek szerepelnek, különböző hangszereken adják elő (gítár, basszusgítár és a dob), illetve éneklük a Republic együttes *Neked könnyű lehet* című dalát. Ez a flashmob jellegű produkció egy olyan közösségi élmény, amelynek célja a rockzene és az együtt zenélés népszerűsítése a fiatal gyerekektől a felnőttekig, a profi előadóktól az amatőr zenészekig. *Hangszer:* ének, elektromos és akusztikus hangszerek. *Hangszerelés:* énekes és zenekar. *Hangzás:* heterogén (vokális és instrumentális). *Előadói apparátus:* klasszikus rockzenekari hangszerelés, ami létszámát tekintve eredetileg kamaragyüttes, jelen formájában nagyzenekarra bővítve. *Zenei stílus:* klasszikus rockzene. *Az eredeti zenemű megjelenésének éve:* 2006. *A produkció helyszíne:* szabadtéri színpad (és az előadók számára tekintettel annak környezete). *Az előadás (feltételezett) célja:* maguk és mások szórakoztatása, a magyar zene népszerűsítése. *A videóra való további hivatkozás:* rockzene (rövidítve: RZ).

Az utolsó videóban szintén egy tehetségkutató műsor előadását láthatták a tanulók. A fiatalokból álló öttagú népi zenekar a *Sárközi mulatság* című produkciójukat mutatják be a tambura különböző típusain (tamburabögő, tamburakontra, prímtambura és basszprímtambura) énekhang nélkül. *Hangszer:* akusztikus népi hangszerek. *Hangszerelés:* kamarazenekar. *Hangzás:* heterogén (csak instrumentális). *Előadói apparátus:* quintett (kamaragyüttes). *Zenei stílus:* népzene. *Az eredeti zenemű megjelenésének éve:* ismeretlen. *A produkció helyszíne:* színpadi produkció. *Az előadás (feltételezett) célja:* maguk és mások szórakoztatása, versenyprodukció. *A videóra való további hivatkozás:* népzene (rövidítve: NZ).

A zenei részleteket 1–5 skálán kellett értékelniük a tanulóknak. A videókhoz további kiegészítő kérdéseket tettünk fel: Kipróbálna a (szőnyeg)zongorázást? Néz tehetségkutató vagy komolyzenei műsorokat? Részt venne valamilyen közösségi zenei produkcióban? Ennél a kérdésnél csak azon válaszokat dolgoztuk fel, akik nem tanulnak hangszereken (válaszok: 0 = nem, 1 = igen), Volt már hangszerbemutató? (válaszok: 1 = nem és nem is szeretne, 2 = nem, mert nem ismer ilyen helyet, 3 = nem, de szeretne, 4 = igen). A tanulók háttérére vonatkozó kérdések: nem, életkor, szülők iskolai végzettsége, iskolába járás szeretete, tantárgyi attitűdök.

Eredmények

A zenei műfajok kedveltsége

A zenei műfajok meghatározásához nagyon sokféle szempontot érdemes figyelembe venni, főleg akkor, ha mérni szeretnénk azok kedveltségét. A kérdőív tartalmát és formáját is olyan innovatív szemlélettel igyekeztünk összeállítani, hogy a megkérdezettek egy-egy zenei videóról alkotott véleményét minél többféle aspektusból meg tudjuk ismerni.

A teljes mintát tekintve a diákoknak a négy videóból a klasszikus populáris zene tetszett a legjobban ($M = 4,01$, $SD = 1,03$), ezt követte a rockzene ($M = 3,97$, $SD = 1,03$), a klasszikus művészi zene ($M = 3,51$, $SD = 1,19$). Legkevésbé a népzenei előadás tetszett nekik ($M = 3,50$, $SD = 1,17$). A videók kedvelésének átlagai közötti különbségek szignifikánsak az ismételt méréses varianciaanalízis alapján (Wilks' lambda = 0,78, $F(3) = 106,13$, $p < 0,01$, $\eta^2 = 0,22$). A klasszikus művészi zene és a népzene megítélése között nincs szignifikáns eltérés ($p = 1,00$), továbbá a klasszikus populáris zene és a rockzene megítélésében sincs szignifikáns különbség ($p = 1,00$). A négy videó közül az általunk rockzenei és klasszikus populáris zenei stílusba sorolt műfajokat szignifikánsan jobban kedvelték a tanulók, mint a klasszikus művészi zenét

vagy a népzénét. Az általános iskolába és a zenei általános iskolába járó tanulók véleménye megegyezik mind a négy videó esetében: klasszikus populáris zene: általános iskola: $M = 4,01$, $SD = 1,06$; zenei általános iskola: $M = 4,03$, $SD = 1,02$, $F = 0,95$, $p = 0,33$; $t = -0,25$, $p = 0,80$; rockzene: általános iskola: $M = 4,01$, $SD = 1,04$; zenei általános iskola: $M = 4,11$, $SD = 1,06$, $F = 0,03$, $p = 0,87$; $t = -1,10$, $p = 0,27$; klasszikus művészi zene: általános iskola: $M = 3,55$, $SD = 1,19$; zenei általános iskola: $M = 3,65$, $SD = 1,21$, $F = 0,17$, $p = 0,68$; $t = -0,95$, $p = 0,34$; népzene: általános iskola: $M = 3,55$, $SD = 1,16$; zenei általános iskola: $M = 3,59$, $SD = 1,24$, $F = 1,01$, $p = 0,32$; $t = -0,38$, $p = 0,70$. A négy zenei részlet kedveltsége közepes erősségű összefüggésben áll egymással (4. táblázat), a legszorosabb korreláció a népzene és a klasszikus művészi zene között van. A legkevésbé a klasszikus művészi zene és a rockzene részlet között mutatható ki összefüggés.

4. táblázat. Az egyes zenei részletek kedveltsége közötti összefüggések

Korreláció	Klasszikus populáris zene	Rockzene	Klasszikus művészi zene	Népzene
Klasszikus populáris zene	–	0,39**	0,41**	0,36**
Rockzene		–	0,29**	0,36**
Klasszikus művészi zene			–	0,45**
Népzene				–

A rockzene és a klasszikus művészi zene korrelációjánál erősebb a rockzene és a klasszikus populáris zene összefüggése ($z = 2,72$, $p < 0,01$), és erősebb a rockzene és a népzene összefüggése is ($z = 1,88$, $p < 0,05$). A klasszikus művészi zene összefüggéseinek elemzése során azt láthatjuk, hogy a klasszikus művészi zene és a rockzene közötti összefüggés gyengébb, mint a klasszikus művészi zene és a klasszikus populáris zene összefüggése ($z = 3,30$, $p < 0,01$), illetve mint a klasszikus művészi zene és a népzene kapcsolata ($z = 4,48$, $p < 0,01$). A népzene összefüggése a klasszikus populáris zenével és a rockzenével nem különbözik egymástól, de szignifikánsan gyengébb korrelációs értékek, mint a népzene és a klasszikus művészi zene összefüggése ($z = 2,90$, $p < 0,01$). A rockzene és klasszikus művészi zene összefüggése gyengébb, mint a más zenei stílusokkal való együttjárásuk.

A zenei videókhoz feltett kérdések alapján a tanulók 56%-a volt már hangszerbemutatón, 10%-a még nem, de szeretne menni, 14% nem volt még hangszerbemutatón, mert nem ismer ilyen helyet, és 20%-uk nem volt még és nem is szeretne menni. A tanulók 64%-a szokott nézni tehetségkutató műsort és 22% komolyzenei műsort. A tanulók 72%-a szívesen kipróbálná a klasszikus populáris zenei videóban látott szőnyegzongorát.

5. táblázat A zenei műsorok nézésének és a tanulók zenei aktivitásának összefüggései

Korreláció	Szőnyeg-zongora kipróbálása	Tehetségkutató műsor nézése	Komolyzenei műsor nézése	Részt venne közösségi zenei produkciókban
Szőnyegzongora kipróbálása	–	0,18**	0,16**	0,22**
Tehetségkutató műsor nézése		–	0,14**	0,13**
Komolyzenei műsor nézése			–	0,20**

Megjegyzés: $p < 0,01$

A zenei műsorok nézésére és a lehetséges zenei aktivitásokra vonatkozó háttérkérdésekre kapott eredményekben csak gyenge kapcsolatot tudtunk kimutatni (5. táblázat). Azonban a zenei produkciókban való részvétel összefüggése a három háttérkérdéssel eltérő erősségű. A tehetségkutató műsorok nézésével gyengébb, mint a szőnyegzongora kipróbálásával ($z = 2,23$, $p < 0,01$), és gyengébb, mint a komolyzenei műsorok nézésével ($z = 1,73$, $p < 0,05$). Az eltérések könnyen magyarázhatóak, hiszen a szőnyegzongora kipróbálása és a zenei produkcióban való részvétel aktív zenei tevékenység, ezzel szemben a tehetségkutató műsorok megnézése önmagában nem igényel zenei aktivitást.

Zenei részletek kedveltsége az életkor alapján

Az életkor alapján képzett részminták elemzése során szignifikáns különbség van a zenei előadások megítélésében (6. táblázat). A klasszikus populáris zenei videót a legfiatalabb korosztály kedvelte a legjobban, azonban szignifikánsan nem jobban, mint a legidősebbek. Szignifikáns eltérés csak a legfiatalabbak és a 13–16 éves korosztály között van. A rockzene kedveltsége is meglehetősen magas a teljes mintán, az 1. és 2. korcsoport szignifikánsan jobban kedveli ezt a stílust, mint a 3. korcsoport. A klasszikus művészi zenei videót az 1. korcsoport minden más korcsoportnál szignifikánsan jobban kedveli, ami alátámasztja azon korábbi kutatási eredményeket, amelyek szerint a fiatalabb korosztályhoz képest a klasszikus zenét kevésbé kedvelik a 14–15 éves tanulók (Ercegovac et al., 2017; Vidulin et al., 2020). Az 1. és 4. korcsoport különböző zenei stílusok iránti kedveltsége csak a klasszikus művészi zene szempontjából különbözik. A népzene tetszése csak az 1. és a 3. korcsoport között tér el szignifikánsan.

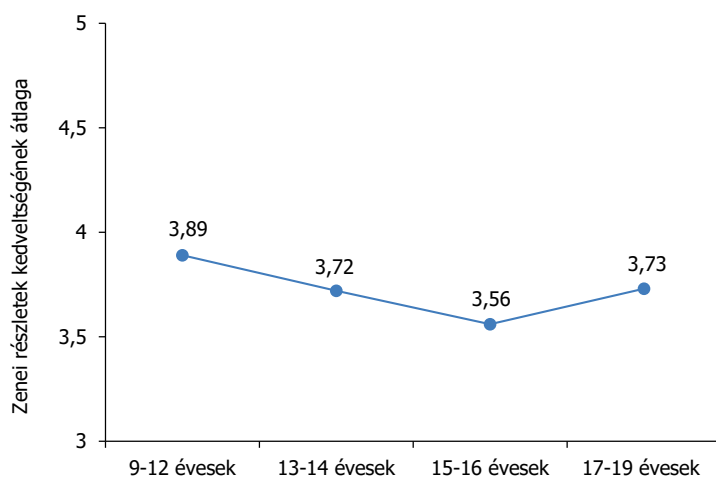
Életkori csoportonkénti bontásban a zenei stílusok megítélése különbözik az ismétléses varianciaanalízis alapján. A 9–12 éves tanulók eltérően vélekedtek az egyes zenei részletekkel kapcsolatban (Wilks' Lambda = 0,82, $F(3) = 29,52$, $p < 0,01$, $\eta^2 = 0,19$). A klasszikus populáris zene megítélése szignifikánsan különbözik a klasszikus művészi zenétől és a népzenétől. A rockzenéről alkotott tanulói vélemények szignifikánsan különböznek a klasszikus művészi zenétől és a népzenétől. Ebben a korosztályban nincs szignifikáns különbség a klasszikus populáris zene és a rockzene kedveltségében ($p = 0,15$) és a klasszikus művészi zene és a népzene megítélése között ($p = 0,19$). A 13–14 évesek preferálása szintén nem azonos az egyes stílusok esetében (Wilks' Lambda = 0,79, $F(3) = 33,08$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,21$). A klasszikus populáris zene megítélése szignifikánsan különbözik a klasszikus művészi zenétől és a népzenétől, továbbá a rockzeni részletről alkotott vélemény különbözik a klasszikus művészi zenétől és a népzenétől. Ebben a korosztályban sincs szignifikáns különbség a klasszikus populáris zene és a rockzene kedveltségében ($p = 0,19$) és a klasszikus művészi zene és a népzene megítélése között ($p = 1,00$). Ezek alátámasztják Hargreaves & Marshall (2003) eredményeit, miszerint a serdülők a populáris zenei stílust preferálják. A 15–16 éves diákok nem egyformán kedvelik a négy zenei előadást (Wilks' Lambda = 0,72, $F(3) = 29,80$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,28$), de a klasszikus populáris zene és a rockzene kedveltségében ($p = 0,24$) és a klasszikus művészi zene és a népzene megítélése között ($p = 1,00$) nincs különbség. Ebben a korosztályban is a klasszikus populáris zenei és a rockzenei részlet megítélése eltér a klasszikus művészi- és a népzenei részlet megítélésétől. A legidősebb tanulókra is jellemző, hogy nem egyforma mértékben kedvelik a látottakat (Wilks' Lambda = 0,69, $F(3) = 24,01$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,30$), a klasszikus populáris zenei és a rockzenei részlet megítélése eltér a klasszikus művészi- és a népzenei részlettől, de a klasszikus populáris zene és a rockzene kedveltségében ($p = 1,00$) és a klasszikus művészi zene és a népzene megítélése között ($p = 1,00$) nincs különbség. Megállapíthatjuk, hogy a négy

korcsoportban a stílusok iránti kedveltség megoszlásai nagyon hasonlóak a teljes mintára vonatkozó eredményekkel.

6. táblázat. *Életkori különbségek a zenei részletek megítélésében*

	Korcsoportok								Post-hoc tesztek alapján kapott különbségek		
	1		2		3		4		ANOVA		
	9–12 évesek		13–14 évesek		15–16 évesek		17–19 évesek		F	p	
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			
Klasszikus populáris zene	4,15	1,01	3,91	1,08	3,91	0,98	4,05	0,96	4,6	< 0,01	$\frac{\{2\}\{3\}\{4\}}{\{4\}\{1\}} <$
Rockzene	4,02	1,07	4,04	1,01	3,77	1,05	4,01	0,9	3,83	< 0,01	$\frac{\{3\} < \{1\}\{2\}}{\{4\}}$
Klasszikus művészi zene	3,76	1,18	3,43	1,17	3,25	1,21	3,46	1,13	10,35	< 0,01	$\{2\}\{3\}\{4\} < \{1\}$
Népzene	3,61	1,14	3,52	1,19	3,32	1,2	3,41	1,1	3,48	0,02	$\frac{\{3\}\{2\}\{4\}}{\{1\}\{2\}\{4\}} <$

A teljes mintát figyelembe véve a 3. korcsoport (15–16 évesek) átlagai lettek minden videó tekintetében a legalacsonyabbak és az 1. korcsoporté (9–12 évesek) – a rockzenét kivéve – a legmagasabbak. A két korcsoport közötti különbség minden zenei részlet kedveltségét tekintve szignifikáns. Kilencéves kortól kezdődően az idő előrehaladtával megfigyelhetünk egy csökkenő tendenciát a különböző típusú zenei videók kedveltségének átlagában, és úgy tűnik, hogy a felnőttkorba lépés határán ez a trend megfordul (1. ábra), azonban a 3. és 4. korcsoport közötti különbség még nem szignifikáns.

1. ábra
A zenei részletek kedveltségének átlaga korcsoportonként

Életkori csoportonként megvizsgálva az összefüggések erősségét, a 9–12 éves tanulóknál a rockzene ($z = 2,22$, $p < 0,05$) és a klasszikus művészi zene ($z = 2,27$, $p < 0,01$) eltérő erősségű összefüggést mutat a többi zenei részlet megítélésével. A rockzene és a klasszikus populáris zene összefüggése ($r = 0,38^{**}$) erősebb, mint a rockzene és a klasszikus művészi zene ($r = 0,26^{**}$) kedveltségének korrelációja ($z = 1,87$, $p < 0,05$). A klasszikus művészi zene és a klasszikus populáris zene összefüggése ($r = 0,40^{**}$) szintén erősebb, mint a klasszikus művészi zene és a rockzene összefüggése ($r = 0,26^{**}$, $z = 2,21$, $p < 0,05$). A klasszikus populáris zene és a népzene többi stílussal való együttjárásai azonos erősségűek.

Ugyanez figyelhető meg a 13–14 éves tanulók esetében is (rockzene: $z = 3,32$, $p < 0,01$, klasszikus művészi zene: $z = 3,63$, $p < 0,01$). Ebben az életkori csoportban a rockzene és a klasszikus populáris zene összefüggése erősebb ($r = 0,37^{**}$), mint a rockzene és a klasszikus művészi zene összefüggése ($r = 0,19^{**}$, $z = 2,66$, $p < 0,01$). A rockzene és a klasszikus művészi zene korrelációja ($r = 0,19^{**}$) gyengébb, mint a rockzene és a népzene összefüggése ($r = 0,36^{**}$, $z = 2,51$, $p < 0,01$). A klasszikus művészi- és a rockzene összefüggése szignifikánsan gyengébb ($r = 0,19^{**}$), mint a klasszikus művészi- és a klasszikus populáris zene ($r = 0,38^{**}$, $z = 2,82$, $p < 0,01$), illetve mint a klasszikus művészi- és a népzene összefüggése ($z = 3,63$, $p < 0,01$). Ebben a korcsoportban a népzene többi stílussal való együttjárásai azonos erősségűek.

A 15–16 éves tanulóknál kaptuk a legmagasabb korrelációs értékeket. Az előző két korcsoporttól eltérően itt nem tudunk szignifikáns eltérést kimutatni a rockzene–klasszikus populáris zene és a rockzene–klasszikus művészi zene összefüggésének erősségében. A klasszikus populáris zene és a népzene erőssége szignifikánsan gyengébb ($r = 0,32^{**}$), mint a többi zenei stílussal való összefüggése (KPZ–RZ $r = 0,47^{**}$, KPZ–KMZ $r = 0,47^{**}$, $z = 1,91$, $p < 0,05$). A népzene együttjárása más stílusokkal az előző két fiatalabb korcsoportnál nem különbözött, azonban ebben a korcsoportban a népzene és a klasszikus művészi zene erőssége szignifikánsan erősebb ($r = 0,57^{**}$), mint a népzene és a klasszikus populáris zene erőssége ($r = 0,32^{**}$, $z = 3,88$, $p < 0,01$) és mint a népzene és a rockzene erőssége ($r = 0,38^{**}$, $z = 2,65$, $p < 0,01$).

A legidősebb tanulóknál a klasszikus művészi zene összefüggése a népzenével – hasonlóan a 3. korcsoporthoz és az 1. és 2. korcsoporttól eltérően – szignifikánsan erősebb ($r = 0,55^{**}$), mint a rockzenével ($r = 0,23^{**}$, $z = 3,44$, $p < 0,01$) és mint a klasszikus populáris zenével ($r = 0,33^{**}$, $z = 2,47$, $p < 0,01$). További különbség, hogy a népzene és a klasszikus művészi zene összefüggése ($r = 0,38^{**}$) erősebb, mint a népzene és a rockzene összefüggése ($r = 0,55^{**}$, $z = 1,95$, $p < 0,05$). A legidősebb tanulóknál a klasszikus művészi zene összefüggése a népzenével ($r = 0,55^{**}$) erősebb, mint a klasszikus művészi zene és a rockzene összefüggése ($r = 0,23^{**}$, $z = 3,44$, $p < 0,01$), valamint a klasszikus művészi zene és népzene összefüggése erősebb, mint a klasszikus művészi zene és klasszikus populáris zene korrelációja ($r = 0,33^{**}$, $z = 2,47$, $p < 0,01$). Továbbá a népzene és rockzene összefüggése ($r = 0,38^{**}$) gyengébb, mint a népzene és klasszikus művészi zene összefüggése ($r = 0,55^{**}$, $z = 1,95$, $p < 0,05$).

A videókhöz feltett kiegészítő kérdések alapján eltérően vélekednek a különböző életkorú tanulók. A szőnyegzongora kipróbálása szignifikánsan eltér a korcsoportok véleménye alapján ($F = 2,63$, $p = 0,046$). A 17–19 évesek ($M = 0,80$, $SD = 0,40$) szívesebben kipróbálnák a zongorázásnak ezt a formáját, mint a 13–14 évesek ($M = 0,69$, $SD = 0,46$). Ennek talán az is lehet a magyarázata, hogy a videóban szereplő előadók korban inkább az idősebb korcsoporthoz álltak közelebb. A tanulók majdnem kétharmada (64%) néz tehetségkutató műsort, de a korcsoportok között nincs különbség ($F = 0,87$, $p = 0,46$). Az életkori csoportok eltérően vélekednek arról, hogy részt vennének-e valamilyen közösségi zenei produkcióban ($F = 13,96$,

$p < 0,01$). A legfiatalabb korosztály szívesebben ($M = 0,48$, $SD = 0,50$), mint a 13–14 évesek ($M = 0,36$, $SD = 0,48$), a 15–16 ($M = 0,26$, $SD = 0,44$) és a 17–19 évesek ($M = 0,27$, $SD = 0,45$). Ez az eredmény arra enged következtetni, hogy az idősebb korcsoportokhoz képest a legfiatalabbak nyitottabbak az ilyen jellegű zenei tevékenységek kipróbálására.

A válaszok alapján a legfiatalabb korcsoport tanulói ($M = 0,25$, $SD = 0,44$) szignifikánsan több komolyzenei műsort néznek ($F = 35,94$, $p < 0,01$; $t = 2,73$, $p < 0,01$), mint a legidősebb korcsoportba tartozók ($M = 0,15$, $SD = 0,34$). A 13–14 éves tanulókra ($M = 0,23$, $SD = 0,42$) szintén jellemzőbb a komolyzenei műsorok nézése, mint a 17–19 éves ($M = 0,15$, $SD = 0,34$) tanulókra ($F = 19,71$, $p < 0,01$; $t = 2,09$, $p < 0,05$). A komolyzenei műsorokban jellemzően klasszikus művészi zenei részletek hangzanak fel. A legfiatalabb korosztályba tartozók minden más korcsoporttal összehasonlítva jobban kedvelték ezt a műfajt.

Hangszeren tanuló és nem tanuló diákok véleménye a zenei részletekről

A hangszer-tanulás szempontjából kialakított két főcsoporton belül hét alcsoportot határoztunk meg. A jelenleg hangszeren nem tanulók közül az elsőbe azokat soroltuk, akik nem is szeretnék elkezdni a hangszer-tanulást, tehát ők ebből a szempontból feltételezhetően inkább negatív attitűddel rendelkeznek. A második csoportba azok kerültek, akik nem tanulnak hangszeren, mert nincs rá lehetőségük. Róluk nem tudjuk azt, hogy ha lenne, akkor tanulnának-e, így egy semleges attitűdöt feltételeztünk róluk. A harmadik csoportba soroltak ugyan nem tanulnak, de szeretnének. Az ő attitűdjük a hangszer-tanulás iránt inkább pozitívnak feltételezhető. A negyedik csoportba azok kerültek, akik abbahagyták a hangszer-tanulást. A hangszer-tanulás befejezésének okáról nincs információnk, ezért csak feltételezzük, hogy az abbahagyáshoz egy inkább negatívabb hangszer-tanulási attitűd kapcsolódik. Az 5., 6. és 7. csoportba sorolt tanulók mind tanulnak hangszeren, különbség csak a tanulás helyszíne szerint van. Mindhárom csoportnál pozitív attitűdöt feltételezünk a hangszer-tanulás iránt, azonban fenntartjuk annak lehetőségét, hogy a feltett kérdésekre eltérő válaszokat fognak adni. Ezen eltérések abból adódhatnak, hogy az otthon, az ének-zene órán és a zeneiskolai keretek között folyó hangszer-tanulás több szempontból is eltéréseket mutat. Mivel tanulmányunknak nem ez a központi kérdése, ezért ezek közül csak néhányra hívjuk fel a figyelmet. Az ének-zene órán csoportos formában történik a hangszer-tanulás, elsősorban az ének-zene tárgyhoz kapcsolódó, főleg népzenei fókuszú tananyagra építve, és olyan pedagógus irányításával, aki nem feltétlenül rendelkezik az adott hangszer tanításához szükséges szakirányú diplomával. A zeneiskolai körülmények között a hangszer-tanulás egyéni óra keretében, szakirányú végzettséggel rendelkező pedagógus irányításával történik, a tananyagot pedig hangszer-specifikus tankönyvek klasszikus művészi zenei részletei adják. Az otthoni körülmények között végzett hangszer-tanulás a legkevésbé szabályozott. Ez nem jelent feltétlenül minőségi alárendeltséget a másik két tanulási formához képest, viszont valószínűsíthető, hogy itt található a legnagyobb minőségi szórás mind a tananyagban, mind a tanár személyében, már ha van személyes tanári jelenlét és nem valamilyen audiodidakta formában valósul meg a tanulás.

Hét alcsoportból két főcsoportba soroltuk a tanulókat aszerint, hogy milyen hangszer-tanulási iránti attitűdöt, motivációt feltételezünk róluk. Az egyik főcsoportba (a hangszer-tanulás iránt semleges vagy inkább negatív attitűd) azok kerültek, akik arra a kérdésre, hogy tanul-e hangszeren, ezt válaszolták: *nem, nem is szeretne (a továbbiakban: 1. csoport); nem, nincs rá lehetősége (a továbbiakban: 2. csoport); abbahagyta (a továbbiakban: 4. csoport)*. A másik főcsoportba (a hangszer-tanulás iránt inkább pozitív attitűd) azok kerültek, akik arra a kérdésre, hogy tanul-e hangszeren, ezt válaszolták: *nem, de szeretne (a továbbiakban: 3. csoport); igen,*

ének-zene órán (a továbbiakban: 5. csoport); igen, otthon (a továbbiakban: 6. csoport); igen, zeneiskolában (a továbbiakban: 7. csoport).

A 7. táblázatban szemléltetjük a hangszertanulás során elkülönülő csoportok megítélését. Mind a négy zenei részletről, a klasszikus populáris zenéről ($F = 5,49$, $p < 0,01$), a rockzenéről ($F = 10,90$, $p < 0,01$), a klasszikus művészi zenéről ($F = 12,02$, $p < 0,01$) és a népzeneről ($F = 5,97$, $p < 0,01$) alkotott tanulói vélemények szignifikánsan különböznek egymástól.

7. táblázat. A zenei részletek megítélése a diákok hangszertanulási tapasztalata alapján képzett csoportokban

	Hangszertanulási tapasztalat							ANOVA
	-1	-2	-3	-4	-5	-6	-7	Post-hoc tesztek alapján kapott különbségek
	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	
KPZ	3,78	4,1	4,17	4,1	4,11	3,92	4,23	{1}{6}{4}{2}{3}{7}<{6}{4}{2}{5}
	-1,1	-0,88	-0,94	-0,94	-1,12	-1,1	-0,99	{3}{7}
RZ	3,71	3,99	4,14	3,83	4,16	4,2	4,41	{1}{4}{2}<{4}{2}{2}{5}<{2}{3}{5}{6}<{3}{5}{6}{7}
	-1,12	-0,96	-0,97	-1,01	-1,1	-0,82	-0,83	
KMZ	3,11	3,66	3,75	3,58	3,94	3,49	3,85	{1}<{6}{4}{2}{3}{7}<{4}{2}
	-1,23	-1,09	-1,12	-1,11	-0,98	-1,23	-1,17	{3}{7}{5}
NZ	3,29	3,51	3,74	3,33	3,62	3,58	3,83	{1}{4}{2}{6}
	-1,17	-1,18	-1,13	-1,16	-1,11	-1,16	-1,13	{5}<{2}{6}{5}{3}{7}

Megjegyzés: KPZ = klasszikus populáris zene, RZ = rockzene, KMZ = klasszikus művészi zene, NZ = népzene

A klasszikus populáris zene megítélésében a hangszeren nem tanulók csoportján belül szignifikáns különbségeket kaptunk. Azok, akik nem is szeretnék hangszeren tanulni, kevésbé kedvelik ezt a videót, mint a többi hangszeren nem játszó alkategóriába sorolt tanulók, illetve azok, akik zeneiskolába járnak. A hangszeren nem tanulók közül az 1. és a 3. csoport tagjai képezik a feltételezett hangszertanulási attitűd dimenzióinak két végpontját. Szignifikáns eltérést találtunk a két csoport között a klasszikus populáris zene, a rockzene és a klasszikus művészi zene kedveltségében. Az 1. csoport minden stílus esetében a legalacsonyabb átlagpontszámokat adta a teljes mintát tekintve, míg a 3. csoport a hangszeren nem tanulók közül a legmagasabbakat. A 3. csoport átlageredményei egyik stílus esetében sem térnek el szignifikánsan a hangszeren tanulókétól. Akik szeretnék hangszeren tanulni, azok szignifikánsan jobban kedvelik a rockzenét, mint azok, akik abbahagyták a hangszertanulást. A klasszikus zenét az 1. csoport – az otthon hangszeren tanulók kivételével – minden más csoporttal összevetve kevésbé kedveli. A hangszeren nem tanuló csoporton belül azok, akik abbahagyták a hangszertanulást, illetve azok, akik nem is szeretnék hangszeren játszani, szignifikánsan kevésbé kedvelik a népzeneét, mint azok, akiknek nincs rá lehetőségük. A hangszeren tanulók különböző stílusok iránti kedveltségében nem mutatható ki különbség.

Az egyes csoportokon belüli zenei részletek megítélése is szignifikánsan eltér. Az első csoport azok a tanulók, akik nem tanulnak hangszeren és nem is szeretnék. Csak a klasszikus

populáris zene és a rockzene megítélése között nincs különbség ($p = 0,07$), de a többi videó megítélésében igen (Wilks' Lambda = 0,76, $F(3) = 36,22$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,24$). A teljes mintán kapott eredménytől eltérően ebben a csoportban a zenei stílusok kedveltségének sorrendje is eltér, hiszen a klasszikus művészi zenei videót minden máshoz képest kevésbé kedvelik. Akik azért nem tanulnak hangszeren, mert nincs rá lehetőségük, szintén eltérő módon ítélik meg a zenei részleteket (Wilks' Lambda = 0,76, $F(3) = 11,43$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,24$), de nem különbözik a rockzene megítélése a klasszikus populáris zenétől ($p = 1,00$) és a klasszikus művészi zenétől ($p = 0,06$), illetve a klasszikus művészi zene és a népzene megítélése ($p = 1,00$). A teljes minta eredményétől való eltérést ebben a mintában is találtunk, hiszen a klasszikus művészi zenei videó kedveltsége nem különbözik a rockzene és klasszikus populáris zene kedveltségétől. Akik szeretnének hangszeren tanulni, szintén eltérően vélekednek az egyes zenei részletekkel kapcsolatban (Wilks' Lambda = 0,81, $F(3) = 14,83$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,19$), kivéve a klasszikus populáris zene és a rockzene megítélésében ($p = 1,00$) és a klasszikus művészi- és a népzene megítélésében ($p = 1,00$). Mindegyik videó megítélése különbözik egymástól azoknál a tanulóknál, akik abbahagyták a hangszertanulást (Wilks' Lambda = 0,69, $F(3) = 31,22$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,31$). Azoknál, akik ének-zene órán tanulnak hangszeren, a klasszikus populáris zene megítélése nem különbözik a rockzenétől ($p = 1,00$) és a klasszikus művészi zenétől ($p = 1,00$), a rockzene megítélése nem különbözik egyik videó megítélésétől sem (Wilks' Lambda = 0,79, $F(3) = 5,41$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,21$). Az ének-zene óra keretében hangszeren tanulók – hasonlóan azokhoz, akik azért nem tanulnak hangszeren, mert nincs rá lehetőségük – egyformán kedvelik a klasszikus művészi zenei, klasszikus populáris zenei és rockzenei videókat. Az ismétléses varianciaanalízis szignifikáns különbségeket mutat az otthon hangszeren tanuló diákok véleménye között (Wilks' Lambda = 0,73, $F(3) = 12,86$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,27$). A klasszikus populáris zenéről alkotott tanulói vélemények nem térnek el a rockzene megítélésétől ($p = 0,15$) és a népzene megítélésétől ($p = 0,13$), a népzene és a klasszikus művészi zene megítélésében sincs szignifikáns különbség ($p = 1,00$). Csak ebben a csoportban volt kimutatható, hogy a népzenei videó megítélése azonos a klasszikus populáris zenei és a rockzenei videóval. A zeneiskolában hangszeren tanuló diákok szintén eltérően vélekednek az egyes zenei részletekkel kapcsolatban (Wilks' Lambda = 0,78, $F(3) = 11,71$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,22$). A zeneiskolás tanulók hasonlóan látják a klasszikus populáris zene és a rockzene megítélését ($p = 0,28$), illetve a klasszikus művészi zene és a népzene megítélését ($p = 1,00$). Figyelembe véve, hogy a zeneiskolai hangszeres tananyag törzsét a kezdőknél a magyar népdalkincs, a haladóknál a klasszikus művészi zenei idézetek szemelvényei képezik, kérdéses, hogy ezek kedveltsége miért alacsonyabb a klasszikus populáris zene és a rockzenei stílusokhoz képest.

Három háttérkérdéssel arról gyűjtöttünk információkat, hogy a tanulók milyen zenei tartalmakat hallgatnak, néznek, és részt vennének-e valamilyen zenei tevékenységben. A videókhoz kapcsolódó kérdések, a szőnyegzongora kipróbálása ($F = 10,91$, $p < 0,01$), tehetségkutató műsor nézése ($F = 2,19$, $p < 0,4$), komolyzenei műsor nézése ($F = 7,43$, $p < 0,01$), valamint zenei produkciókban való részvétel ($F = 29,23$, $p < 0,01$) szintén szignifikánsan eltér a csoportok között (8. táblázat).

A tehetségkutató műsor nézése a legkevesébb azokra a tanulókra jellemző, akik egyáltalán nem játszanak hangszeren és nem is szeretnének. Szignifikánsan kevesebbet néznek ilyen műsort ($F = 39,93$, $p < 0,01$, $t = -3,01$, $p < 0,01$), mint azok, akik nem játszanak hangszeren, de szeretnének ($M = 0,71$, $SD = 0,46$), és kevesebbet ($F = 20,34$, $p < 0,01$; $t = -2,19$, $p < 0,05$), mint akik abbahagyták a hangszertanulást ($M = 0,67$, $SD = 0,47$), illetve kevesebbet ($F = 38,45$, $p < 0,01$; $t = -2,38$, $p < 0,05$), mint akik ének-zene órán tanulnak hangszeren ($M = 0,73$, $SD = 0,45$).

8. táblázat. Zenei tevékenységekben megjelenő különbségek a diákok hangszer tanulási tapasztalata alapján képzett csoportok között

	Hangszer tanulási tapasztalat							ANOVA		Szignifikáns különbségek
	1	2	3	4	5	6	7	F	p	
Szőnyeg-zongora kipróbálása	0,57	0,81	0,84	0,77	0,71	0,74	0,81	10,91	< 0,01	{1}<{2}{3} {4}{5}{6}{7}
	-0,5	-0,4	-0,37	-0,42	-0,46	-0,44	-0,39			
Tehetségkutató műsor nézése	0,58	0,61	0,71	0,67	0,73	0,65	0,65	2,15	0,046	n.s.
	0,49	0,49	0,46	0,47	0,45	0,48	-0,48			
Komolyzenei műsor nézése	0,14	0,14	0,29	0,2	0,29	0,29	0,37	7,43	< 0,01	{2}{1}{4}< {4}{5}{3}{6}< {5}{3}{6}{7}
	-0,35	-0,35	-0,46	-0,4	-0,46	-0,46	-0,49			
Produkcióban való részvétel	0,15	0,35	0,52	0,35	0,48	0,45	0,69	29,23	< 0,01	1<2,3,4,5,6,7 2<3, 7 4<3, 7 6<7
	-0,36	-0,48	-0,5	-0,48	-0,5	-0,5	-0,46			

Különbséget találtunk az ének-zene tantárgyi attitűdben ($F = 26,55$; $p < 0,01$) attól függően, hogy a tanulók hogyan viszonyulnak a hangszer tanuláshoz, illetve játszanak, játszottak-e valamilyen hangszeren. Akik nem játszanak hangszeren és nem is szeretnének ($M = 2,78$, $SD = 1,31$), azok kedvelik a legkevésbé az ének-zene órát az összes csoport közül. Akik nem játszanak hangszeren, mert nincs rá lehetőségük ($M = 3,56$, $SD = 1,17$), szignifikánsan kevésbé kedvelik az énekórát, mint akik zeneiskolába járnak ($M = 4,12$, $SD = 1,18$). Akik szeretnének hangszeren tanulni ($M = 3,66$, $SD = 1,18$), szignifikánsan jobban szeretik az ének tantárgyat, mint akik abbahagyták a hangszer tanulást ($M = 3,25$, $SD = 1,41$), de kevésbé, mint a zeneiskolások ($M = 4,12$, $SD = 1,18$). Akik abbahagyták a hangszer tanulást ($M = 3,25$, $SD = 1,41$), szignifikánsan kevésbé preferálják a tantárgyat, mint akik ének-zene órán tanulnak hangszeren ($M = 3,87$, $SD = 1,20$), akik otthon tanulnak hangszeren ($M = 3,86$, $SD = 1,25$) és akik zeneiskolába járnak ($M = 4,12$, $SD = 1,18$).

Nemi különbségek a zenei műfajok preferálásában

Szignifikáns különbséget találtunk a fiúk és a lányok véleménye között. Az eredményeket a 9. táblázat tartalmazza. A népzenei részlet megítélésében nincs szignifikáns különbség ($F = 2,76$, $p = 0,10$; $t = -1,13$, $p = 0,26$), azonban a másik három a lányoknak szignifikánsan jobban tetszett. A szakirodalom alapján a fiúk és a lányok preferenciája eltér, a fiúk általában jobban kedvelik a rockzenét (Dobrota & Ercegovac, 2019; Soares-Quadros et al., 2023). Saját eredményeink ezzel nincsenek összhangban. A fiúk megítélését külön elemezve szignifikáns különbség van mindegyik zenei részlet kedveltsége között (Wilks' Lambda = 0,80, $F(3) = 43,68$, $p < 0,01$, $\eta^2 = 0,20$). A lányok véleményei is különböznek a négy videóról (Wilks' Lambda = 0,71, $F(3) = 83,28$, $p < 0,01$; $\eta^2 = 0,39$).

9. táblázat. Fiúk és lányok közötti különbségek a videók megítélésében

Zenei részlet	Fiúk (n=541)		Lányok (n=618)		Levene-teszt		Kétmintás t-próba	
	M	SD	M	SD	F	p	t	p
KPZ	3,74	1,13	4,25	0,86	38,36	< 0,01	-8,6	< 0,01
RZ	3,89	1,13	4,05	0,93	28,16	< 0,01	-2,74	< 0,01
KMZ	3,26	1,23	3,73	1,11	10,4	< 0,01	-6,75	< 0,01
NZ	3,45	1,2	3,53	1,14	2,76	0,1	-1,13	0,26

Megjegyzés: KPZ = klasszikus populáris zene, RZ = rockzene, KMZ = klasszikus művészi zene, NZ = népzene

A zenei részletekhez kapcsolódó háttérkérdésekben szignifikáns különbséget kaptunk a fiúk és a lányok között. Mindegyik kérdés során a lányok adtak pozitívabb visszajelzést. A lányok (M = 0,79, SD = 0,41) inkább kipróbálnák a zongorázást (F = 123,18, p < 0,01; t = -5,62, p < 0,01), mint a fiúk (M = 0,64, SD = 0,48). Az egyes tévéműsorok, mint a tehetségkutatók (F = 87,91, p < 0,01; t = -5,22, p < 0,01) nézése kevésbé jellemző a fiúkra. A zenei részletek alapján a lányok nagyobb arányban vennének részt közösségi zenei produkciókban (F = 25,19, p < 0,01; t = -2,54, p = 0,01).

A fiúk és a lányok közötti különbségeket életkori csoportok alapján is összehasonlítottuk. A 9–12 éveseknél a klasszikus populáris zene (F = 2,05, p = 0,15; t = -3,53, p < 0,01) és a klasszikus művészi zene kedveltsége (F = 14,94, p < 0,01; t = -4,92, p < 0,01) szignifikánsan pozitívabb a lányoknál. A 13–14 éves lányoknak jobban tetszik a klasszikus populáris zenei részlet (F = 14,89, p < 0,01; t = -3,26, p < 0,01), mint a fiúknak, de a többi videó kedveltségében nincs szignifikáns különbség. Az idősebb tanulók (15–16 évesek) közötti fiú–lány különbség három részletnél is szignifikáns: a klasszikus populáris zenét (F = 5,70, p = 0,02; t = -5,92, p < 0,01), a rockzenét (F = 11,43, p < 0,01; t = -3,42, p < 0,01) és a klasszikus művészi zenét is (F = 0,85, p = 0,36; t = -3,33, p < 0,01) a lányok preferálták jobban. A legidősebb korosztályban mind a négy videó, az klasszikus populáris zenét (F = 17,05, p < 0,01; t = -5,43, p < 0,01), a rockzenét (F = 18,83, p < 0,01; t = -2,92, p < 0,01), a klasszikus művészi zenét (F = 2,75, p = 0,10; t = -3,41, p < 0,01) és a népzeneit (F = 0,42, p = 0,52; t = -4,65, p < 0,01) a fiúk kedvelték kevésbé. A nemi különbségekben az életkor előrehaladtával megfigyelhető egy zenei stílusok kedveltségének területén kimutatható növekvő eltávolodási tendencia. Amíg az első két korcsoportban csak legfeljebb kettő stílus között volt szignifikáns különbség, addig a 3. korcsoportnál már három, a legidősebeknél pedig minden zenei stílus kedveltsége különbözött a lányok és fiúk között.

A háttérkérdések alapján a legfiatalabb (9–12 éves) lányok szívesebben kipróbálnák a szőnyegzongorát (F = 40,32, p < 0,01; t = -3,23, p < 0,01), mint a fiúk. A 13–14 éves korban csak a tehetségkutató műsorok nézésében kaptunk különbséget, a lányok több ilyen jellegű most néznek (F = 16,98, p < 0,01; t = -2,04, p < 0,01). A 15–16 éves lányok pozitívabban vélekedtek a szőnyegzongora kipróbálásáról (F = 35,71, p < 0,01; t = -3,12, p < 0,01), a tehetségkutató (F = 53,34, p < 0,01; t = -4,58, p < 0,01) és a komolyzenei műsorok nézéséről (F = 21,51, p < 0,01; t = -2,27, p < 0,05), mint a fiúk. A 4. csoportban a szőnyegzongora kipróbálását (F = 80,17, p < 0,01; t = -4,25, p < 0,01) és a tehetségkutató műsorok nézését (F = 16,82, p < 0,01; t = -1,72, p < 0,01) a fiúk kevésbé preferálják. Ahogyan a zenei stílusok megítélésében, úgy a zenei műsorok és tevékenységek iránti aktivitásban is megfigyelhető a kor előrehaladtával a nemek közötti negatív tendencia. Amíg az 1. korcsoportban csak a szőnyegzon-

gora kipróbálásában, a 2. korcsoportban a tehetségkutató műsorok nézésében kaptunk különbséget, addig a 3. korcsoportban a szőnyegzongora kipróbálásán kívül a komolyzenei és a tehetségkutató műsorok nézésében is jelentős különbség van a lányok javára. Vizsgálatunkban a 15–16 éves korosztályban mutatható ki a legnagyobb különbség a zenei aktivitás, érdeklődés területén a fiúk és a lányok között.

A hangszerstanulás iránti érdeklődés alapján is megvizsgáltuk a fiúk és a lányok megítélését. Abban a főcsoportban, ahol a hangszerstanulás iránt nem érdeklődnek a tanulók, a lányok jobban kedvelték a klasszikus populáris zenét (fiúk: $M = 3,65$, $SD = 1,11$, lányok: $M = 4,19$, $SD = 0,87$, $F = 22,30$, $p < 0,01$; $t = -7,03$, $p < 0,01$), a rockzenét (fiúk: $M = 3,66$, $SD = 1,18$, lányok: $M = 3,92$, $SD = 0,93$, $F = 38,10$, $p < 0,01$; $t = -3,23$, $p < 0,01$), a klasszikus művészi zenét (fiúk: $M = 3,13$, $SD = 1,20$, lányok: $M = 3,55$, $SD = 1,15$, $F = 0,01$, $p = 0,97$; $t = -4,67$, $p < 0,01$) és a népzénét (fiúk: $M = 3,24$, $SD = 1,15$, lányok: $M = 3,43$, $SD = 1,18$, $F = 0,90$, $p = 0,34$; $t = -2,07$, $p < 0,05$) tartalmazó videókat.

Abban a főcsoportban, akik érdeklődnek a hangszerstanulás iránt, csak két zenei részlet megítélésében tér el a fiúk és a lányok véleménye. A klasszikus populáris zene (fiúk: $M = 3,87$, $SD = 1,17$, lányok: $M = 4,33$, $SD = 0,91$, $F = 14,23$, $p < 0,01$; $t = -4,84$, $p < 0,01$) és a klasszikus művészi zene (fiúk: $M = 3,47$, $SD = 1,24$, lányok: $M = 3,96$, $SD = 1,01$, $F = 23,96$, $p < 0,01$; $t = -4,68$, $p < 0,01$) szignifikánsan jobban tetszett a lányoknak, mint a fiúknak.

Az eredmények alapján azt feltételezzük, hogy a hangszerstanulás, ami céljából és jellegéből adódóan lehetőséget ad a tanulók számára a különböző zenei stílusokhoz kapcsolódó mélyebb ismeretek megszerzésére, csökkenti a hangszeren nem tanulókhoz képest a lányok és a fiúk közötti különbséget az eltérő zenei stílusok kedveltségét illetően.

A hangszerstanulás iránt nem érdeklődő részmintánkban a lányok szignifikánsan nagyobb része volt már hangszerbemutató (fiúk: $M = 2,69$, $SD = 1,32$, lányok: $M = 3,0$, $SD = 1,23$, $F = 10,90$, $p < 0,01$; $t = -3,18$, $p < 0,01$), próbálná ki a szőnyegzongorázást (fiúk: $M = 0,59$, $SD = 0,49$, lányok: $M = 0,75$, $SD = 0,44$, $F = 66,19$, $p < 0,01$; $t = -4,29$, $p < 0,01$), és néz tehetségkutató műsorokat (fiúk: $M = 0,53$, $SD = 0,50$, lányok: $M = 0,70$, $SD = 0,46$, $F = 254,86$, $p < 0,01$; $t = -4,49$, $p < 0,01$). A hangszer iránt érdeklődő lányokra jellemzőbb, hogy kipróbálnák a szőnyegzongorázást (fiúk: $M = 0,72$, $SD = 0,45$, lányok: $M = 0,85$, $SD = 0,36$, $F = 48,65$, $p < 0,01$; $t = -3,40$, $p < 0,01$) és szívesebben néznek tehetségkutató műsorokat (fiúk: $M = 0,62$, $SD = 0,49$, lányok: $M = 0,73$, $SD = 0,44$, $F = 25,05$, $p < 0,01$; $t = -2,61$, $p < 0,05$).

A kétszemponos varianciaanalízis alapján a különböző életkori csoportok, valamint a fiúk és a lányok közötti különbségek is szignifikánsak (10. táblázat). Az interakció a klasszikus populáris zene, a rockzene és a népzene elemzésénél is szignifikáns, vagyis a vizsgálatba bevont független változók (életkor, nem) hatással vannak egymásra. A zenei részletekről alkotott tanulói vélemények különbsége az életkor előrehaladtával egyre nagyobb mértékű. A klasszikus populáris zene megítélés nem egyformán változik a fiúknál és a lányoknál. A kedveltség csökken 9–12 éves és 13–14 éves kor között a fiúknál és a lányoknál egyaránt. A fiúknál ez a csökkenés folytatódik, ezzel szemben a lányoknál növekedés látható az idősebb életkorokban. A nemek közötti különbség növekedése 13–14 éves életkortól kezdődik. A rockzenéről alkotott megítélés 9–12 éves korban azonos a fiúknál és a lányoknál, a fiúknál 13–14 éves korban stagnál, a lányoknál minimálisan növekszik. Ezt követően a 15–16 éves életkorra a nemek közötti különbségek egyre nagyobbá válnak. A legidősebb életkorban a tanulók közötti különbségek még mindig szignifikánsak, de a vélemények pozitívan változnak. A szignifikáns interakció alapján a bevont változók nem függetlenek egymástól. A fiúknál látható, hogy sokkal nagyobb mértékben csökken a videó tetszése. A klasszikus művészi zene a legfiatalabb életkorban tetszett a tanulónak, majd 13–14 éves korban ez csökken. A fiúknál a csökkenés

tovább folytatódik 15–16 éves életkorra, majd kismértékben nő. A lányok viszont egyre pozitívabban vélekednek a klasszikus művészi zenéről, de még mindig nem olyan mértékben, mint a legfiatalabb tanulók. A klasszikus művészi zenei részlet megítélésében a nem 3,6%-ot, az életkor 2,4%-ot, az interakció csak 0,5%-ot magyaráz, ami azt jelenti, hogy nincs tendenciaszerű eltérés a fiúk és a lányok esetén. A négy részlet közül csak a népzene-nél látható az, hogy a fiúknak jobban tetszik, mint a lányoknak, majd a tanulók véleménye negatívabbá válik, a különbség azonban nem szignifikáns. A lányok egyre pozitívabban vélekednek 13–14 éves kortól, míg a fiúk egyre negatívabban. A vélemények változása nagyobb mértékű csökkenést mutat, a különbségek szignifikánsak a legidősebb korban a fiúk és a lányok között. Összességében az látható, hogy a teljes mintát tekintve a tanulók visszajelzései csökkenő tendenciát mutatnak, majd 15–16 éves életkorban változnak meg a leginkább.

10. táblázat. Kétszemponos varianciaanalízis a zenei részletekre mint függő változókra

Zenei részlet	ANOVA			
	Főhatások	F	p	η^2
Klasszikus populáris zene	nem	84,20	< 0,001	0,07
	korcsoport	4,08	0,007	0,01
	interakció	4,32	0,005	0,01
Rockzene	nem	14,62	< 0,001	0,01
	korcsoport	4,24	0,005	0,01
	interakció	4,13	0,006	0,02
Klasszikus művészi zene	nem	42,82	< 0,001	0,04
	korcsoport	9,52	< 0,001	0,02
	interakció	2,05	0,105	0,01
Népzene	nem	8,25	0,004	0,01
	korcsoport	5,32	0,001	0,01
	interakció	7,29	< 0,001	0,02

Megjegyzés: A varianciaanalízis független változói: nem és korcsoportok (9–12, 13–14, 15–16 és 17–19 évesek)

A családi háttér szerepe a zenei részletek megítélésében

Varianciaanalízist végeztünk az anya iskolai végzettsége alapján. Nincs szignifikáns különbség a klasszikus populáris zene ($F = 0,38$, $p = 0,68$), a rockzene ($F = 2,16$, $p = 0,12$) és a klasszikus művészi zene ($F = 2,29$, $p = 0,10$) megítélésében a tanulók között az anya iskolai végzettsége alapján. A népzene megítélése pozitívabb az alapfokú végzettséget szerzett anyák gyermekeinél ($M = 3,37$, $SD = 1,21$), mint a felsőfokú végzettséget szerzett anyák gyermekei esetében ($M = 3,65$, $SD = 1,18$). Az apák végzettsége alapján nincs szignifikáns különbség a klasszikus populáris zene ($F = 1,46$, $p = 0,23$), a rockzene ($F = 0,63$, $p = 0,53$), a népzene ($F = 1,41$, $p = 0,24$) és a klasszikus művészi zene ($F = 1,51$, $p = 0,11$) megítélésében.

Azoknál a tanulóknál, akik nem érdeklődnek a hangszerstanulás iránt, az anya iskolai végzettsége alapján szignifikáns különbség van a népzene megítélésében ($F = 5,47$, $p < 0,01$). A felsőfokú végzettséget szerzett szülők gyermekeinek ($M = 3,07$, $SD = 1,22$) kevésbé tetszett ez a zenei részlet, mint az alapfokú ($M = 3,55$, $SD = 1,27$) és a középfokú ($M = 3,38$,

SD = 1,12) végzettséget szerzett szülők gyermekeinek. A klasszikus populáris zene ($F = 1,15$, $p = 0,35$), a rockzene ($F = 0,39$, $p = 0,68$) és a klasszikus művészi zene ($F = 0,19$, $p = 0,82$) megítélésében nincs szignifikáns különbség. Azoknál a tanulónál, akik érdeklődnek a hangszerstanulás iránt, az anya iskolai végzettsége alapján nincs szignifikáns különbség a klasszikus populáris zene ($F = 1,07$, $p = 0,34$), a rockzene ($F = 0,92$, $p = 0,40$), a klasszikus művészi zene ($F = 2,49$, $p = 0,08$) és a népzene ($F = 0,39$, $p = 0,68$) megítélésében. Az eredményből arra következtethetünk, hogy a tanulók zenei preferenciáját jobban befolyásolja a hangszerstanulás iránti elköteleződés és az abból szerzett zenei tapasztalatok és élmények, mint a szülők iskolai végzettsége.

A hangszerstanulás iránt nem érdeklődő tanulók az apa iskolai végzettsége alapján – az anyák iskolai végzettségéhez hasonlóan – a népzeneit különböző mértékben kedvelik ($F = 3,11$, $p = 0,045$). A felsőfokú végzettséget szerzett apák gyermekei kevésbé preferálják a népzenei részletet ($M = 3,10$, $SD = 1,26$), mint az alacsonyabb végzettséget szerzett apák gyermekei ($M = 3,50$, $SD = 1,23$). Akik érdeklődnek a hangszerstanulás iránt, a felsőfokú végzettséget szerzett apák gyerekei ($M = 3,94$, $SD = 1,10$) pozitívabban vélekednek a klasszikus művészi zenei videóról ($F = 0,44$, $p = 0,51$; $t = -2,51$, $p < 0,05$), mint a középfokú végzettséget szerzett apák gyermekei ($M = 3,64$, $SD = 1,17$).

A szőnyegzongora kipróbálásában ($F = 0,09$, $p = 0,92$), a tehetségkutató műsorok nézésében ($F = 2,03$, $p = 0,13$), a komolyzenei műsor nézésében ($F = 2,99$, $p = 0,05$) nincs szignifikáns különbség. A videók alapján hasonló produkciókban való részvétel ($F = 4,61$, $p < 0,05$) eltér az anya iskolai végzettsége alapján képzett résztvevők között, a felsőfokú végzettséget szerzett anyák gyermekei vennének részt inkább ($M = 0,45$, $SD = 0,50$), mint a középfokú végzettségű anyák gyermekei ($M = 0,35$, $SD = 0,48$). Az apák végzettsége alapján hasonló eredményeket kaptunk. A szőnyegzongora kipróbálásában ($F = 1,65$, $p = 0,19$) és a tehetségkutató műsorok nézésében ($F = 0,02$, $p = 0,98$) nincs jelentős különbség. A komolyzenei műsorok nézésében van szignifikáns különbség (de az utóelemzés nem adott szignifikánsan elkülönülő csoportokat). A videók alapján hasonló produkciókban való részvétel ($F = 4,83$, $p < 0,01$) eltér az apa iskolai végzettsége alapján képzett résztvevők között, a felsőfokú végzettséget szerzett apák gyermekei vennének részt inkább ($M = 0,46$, $SD = 0,50$), mint a középfokú végzettségű apák gyermekei ($M = 0,35$, $SD = 0,48$).

A háttérkérdések elemzése során az anya iskolai végzettsége alapján a hangszerstanulás iránt nem érdeklődő gyerekek között nincs szignifikáns különbség a szőnyegzongora kipróbálásában ($F = 0,88$, $p = 0,42$), a hangszerbemutató látogatásában ($F = 1,94$, $p = 0,14$), a tehetségkutató ($F = 1,14$, $p = 0,32$) és a komolyzenei műsorok nézésében ($F = 0,99$, $p = 0,37$). A hangszerstanulás iránt érdeklődő gyerekek között sincs szignifikáns különbség a szőnyegzongora kipróbálásában ($F = 0,92$, $p = 0,40$), a hangszerbemutató látogatásában ($F = 2,98$, $p = 0,052$), a tehetségkutató ($F = 1,80$, $p = 0,17$) és a komolyzenei műsorok nézésében ($F = 1,48$, $p = 0,23$). Az apa iskolai végzettsége alapján a hangszerstanulás iránt nem érdeklődő tanulók véleménye megegyezik a szőnyegzongora kipróbálás ($F = 0,62$, $p = 0,54$), a hangszerbemutatón való részvétel ($F = 1,04$, $p = 0,35$), a tehetségkutató ($F = 2,53$, $p = 0,08$) és komolyzenei műsorok nézésében ($F = 1,34$, $p = 0,26$). Akik érdeklődnek a hangszerstanulás iránt, a felsőfokú végzettségű ($M = 3,56$, $SD = 0,88$) apák gyermekei nagyobb mértékben vettek részt a hangszerbemutatón ($F = 7,14$, $p < 0,01$), mint az alacsonyabb ($M = 2,99$, $SD = 1,30$) és a középfokú ($M = 3,21$, $SD = 1,08$) végzettségű apák gyermekei.

Az anya iskolai végzettségét tekintve a fiúk és a lányok közötti különbségek szignifikánsak. Az alacsonyabb végzettségű anyák elemzése során a lányok ($M = 4,27$, $SD = 0,89$) jobban kedvelik a klasszikus populáris zenét ($F = 3,38$, $p = 0,07$; $t = -2,74$, $p < 0,01$), mint a fiúk ($M = 3,83$, $SD = 0,14$), a rockzene ($F = 0,19$, $p = 0,67$; $t = 0,89$, $p = 0,38$), a klasszikus művészi

zene ($F = 2,03$, $p = 0,16$; $t = -0,46$, $p = 0,64$) és a népzene ($F = 0,27$, $p = 0,61$; $t = 0,05$, $p = 0,96$) megítélésében nincs szignifikáns különbség. A középfokú végzettségű anyák gyermekei azonos módon vélekednek a népzeneről ($F = 1,79$, $p = 0,18$; $t = 0,04$, $p = 0,92$). A fiúk kevésbé preferálják a klasszikus populáris zenei előadást ($F = 29,04$, $p < 0,01$; $t = -6,69$, $p < 0,01$), a rockzenét ($F = 34,74$, $p < 0,01$; $t = 2,61$, $p < 0,01$) és a klasszikus művészi zenét ($F = 3,26$, $p = 0,07$; $t = -6,14$, $p < 0,01$), mint a lányok. A felsőfokot végzett anyák alapján összehasonlítva az eredményeket, mindegyik zenei videóról alkotott értékelés a lányoknál pozitívabb. A klasszikus populáris zene ($F = 7,23$, $p < 0,01$; $t = -4,92$, $p < 0,01$), a rockzene ($F = 0,84$, $p = 0,36$; $t = -2,31$, $p < 0,05$), a klasszikus művészi zene ($F = 4,73$, $p < 0,05$; $t = -3,86$, $p < 0,01$) és a népzene ($F = 0,71$, $p = 0,40$; $t = -2,19$) sem nyerte el a fiúk tetszését.

Az alacsony végzettségű apák lány gyermekei pozitívabb visszajelzést adtak a klasszikus populáris zenéről ($F = 5,34$, $p < 0,05$; $t = -3,19$, $p < 0,01$) és a klasszikus művészi zenéről ($F = 1,80$, $p = 0,18$; $t = -2,31$, $p < 0,01$), mint a fiúk. A rockzene ($F = 0,67$, $p = 0,42$; $t = 0,75$, $p = 0,45$) és a népzene ($F = 0,48$, $p = 0,49$; $t = 0,00$, $p = 1,00$) megítélésében nincs különbség. A középfokú végzettséget tekintve csak a népzeneről alkotott vélemények egyeznek meg ($F = 3,08$, $p = 0,08$; $t = -1,75$, $p = 0,08$), a klasszikus populáris zene ($F = 23,61$, $p < 0,01$; $t = -6,43$, $p < 0,01$), a rockzene ($F = 29,57$, $p < 0,01$; $t = -2,53$, $p < 0,05$) és a klasszikus művészi zene ($F = 4,55$, $p < 0,05$; $t = -5,57$, $p < 0,01$) a lányoknak tetszett jobban. A felsőfokot végzett apák gyermekeinek – hasonlóan, mint a középfokú végzettséget szerzett apáké – csak a népzene megítélése nem különbözik ($F = 0,01$, $p = 0,91$; $t = 0,62$, $p = 0,54$), a klasszikus populáris zene ($F = 11,00$, $p < 0,01$; $t = -4,97$, $p < 0,01$), a rockzene ($F = 1,17$, $p = 0,28$; $t = -2,23$, $p < 0,01$) és a klasszikus művészi zene ($F = 4,61$, $p < 0,05$; $t = -3,21$, $p < 0,01$) kevésbé tetszik a fiúknak.

Összegzés

Tanulmányunkban különböző zenei műfajok megítélését vizsgáltuk 9–19 éves tanulók körében egy olyan online kérdőívvel, amelyben konkrét példákat, zenei videók részleteit helyeztünk el. Az eredmények szerint a műfajok megítélésében szignifikáns különbség van a nemek, az életkori csoportok alapján, továbbá a hangszeren játszó és nem játszó tanulók tekintetében. A nemek közötti összehasonlításból látszik, hogy a lányok pozitívabb visszajelzést adtak a zenei részletekkel kapcsolatban, ami alátámasztja Radočaj-Jerković és munkatársai (2018) eredményeit, akik a lányok szélesebb körű érdeklődését mutatták ki a különböző zenei műfajok iránt. Vizsgálatunk eredményei igazolták, akárcsak Pintér (2021) kutatása, hogy a különböző zenei műfajok kedveltsége összefügg egymással.

Kutatásunk szerint a 15–16 éves tanulók megítélése a legnegatívabb mind a négy zenei részletnél. A legfiatalabb korosztály, a 9–12 éves tanulók a legnyitottabbak az egyes részletek iránt. Az életkor előrehaladtával az ismertebb zenei műfajokat preferálják, ami Brittin (2014), illetve Hargraves és munkatársai (2015) korábbi vizsgálatait igazolják. A hangszertanulás szempontjából a diákokat hét csoportra bontottuk. Egyértelműen kirajzolódik, hogy azok a tanulók, akik nem tanulnak és nem is szeretnének hangszeren tanulni, negatívabb visszajelzéseket adtak a zenei részletek kedveltségéről. A hangszeren tanuló diákok szignifikánsan jobban kedvelték a videókat, amit a szakirodalom is alátámaszt. Korábbi kutatások is megmutatták, hogy a zenét tanuló diákok általában több zenei műfaj iránt is nyitottak (pl. Mendiković Đukić et al., 2020).

A népzene kedveltségére vonatkozó negatív eredmény a népzenei dalanyagra épülő általános iskolai tananyag szempontjából mindenképpen elgondolkodtató. Bár a feltett kérdések

alapján közvetlen összefüggést nem tudunk kimutatni, de figyelembe véve a tanulók átlagéletkorát, ezáltal az oktatási rendszerben eltöltött idejüket, a népzene megkedveltetésének célja nem tűnik sikeresnek.

A levonható következtetések esetében korlátot jelent, hogy az életkori változások elemzéséhez keresztmetszeti adatfelvételt alkalmaztunk, későbbi kutatások során célszerű longitudinális vizsgálatokat is végezni. A vizsgálatban nem tértünk ki olyan tényezőkre, mint ismerik-e már az adott zenei darabot. Nem tudjuk, hogy mennyire befolyásolja a zenei részletek megítélését az, hogy látják is a videót, nem csak hallják. A vizsgálatba bevont négy zenei részlet kiválasztásának a szempontjai óhatatlanul hordoznak szubjektív elemeket. A jövőbeni vizsgálatok során törekszünk arra, hogy az ezekhez a műfajokhoz kapcsolódó alstílusokat is beépítsünk. Ennek a kiterjesztésnek az a célja, hogy átfogóbb megértést biztosítson a témában, és fokozza megállapításaink érvényességét. Az általános zenei preferenciák helyett a tanulók bizonyos zeneművek iránti preferenciáira koncentráltunk. Ezenkívül lehetnek olyan tényezők (pl. tempó, ritmus, dallam, harmónia, teljesítmény stb.), amelyek befolyásolhatták az adott videók kiválasztását.

Összességében megállapítjuk, hogy a zenei preferenciát befolyásolja a tanulók életkora, neme és a hangszertanulás iránti érdeklődés. A szülők iskolai végzettségének a hatását a zenei megítélésben nem tudtuk egyértelműen igazolni. Vizsgálati eredményeink jelzésértékűek lehetnek az alapvetően népzenei és klasszikus művészi zenei törzsanyagra építő ének-zene és hangszeroktatás számára, hiszen a tanulók – korcsoporttól és nemtől függetlenül – a populáris műfajokat szignifikánsan jobban kedvelik, mint a klasszikus művészi zenét vagy a népzene, melyek megítélése egyébként nem tér el egymástól. Az ének-zene és a hangszeroktatás érték- és hagyományörző funkciójának megtartása mellett a kortárs, igényes populáris műfajok tantervbe való nagyobb mértékű integrálásával pozitívabb irányba lehetne elmozdítani az ének-zene órák kedveltségét, vonzóbbá lehetne tenni a hangszertanulást a fiatalok körében.

Köszönetnyilvánítás

A tanulmány elkészítését a Magyar Tudományos Akadémia Közoktatás-fejlesztési Kutatási Programja, valamint a Szegedi Tudományegyetem Interdiszciplináris Kutatásfejlesztési és Innovációs Kiválósági Központ (IKIKK) Humán és Társadalomtudományi Klaszterének Digitális Társadalom Kompetenciaközpontja támogatta. A szerzők a Gyermeki fejlődés nyomon követését segítő mérőeszközök fejlesztése kutatócsoport tagjai.

Irodalom

- Abeles, H. F. (2009). Are musical instrument gender associations changing? *Journal of Research in Music Education*, 57(2), 127–139. doi: [10.1177/0022429409335878](https://doi.org/10.1177/0022429409335878)
- Abril, C. R. (2005). Multicultural dimensions and their effect on children's responses to pop songs performed in various languages. *Bulletin of the Council for Research in Music Education*, 165, 37–52.
- Ali, M. A., & Siddiqui, Z. A. (2017). Automatic music genres classification using machine learning. *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 8(8), 337–344. doi: [10.14569/IJACSA.2017.080844](https://doi.org/10.14569/IJACSA.2017.080844)
- Arriaga-Sanz, C., Riaño-Galán, M.-E., Cabedo-Mas, A., & Berbel-Gómez, N. (2016). Songs are taught, songs are learnt: Musical preferences in early childhood. *Music Education Research*, 19(3), 309–326. doi: [10.1080/14613808.2016.1214694](https://doi.org/10.1080/14613808.2016.1214694)

- Boer, D., Fischer, R., Tekman, H. G., Abubakar, A., Njenga, J., & Zenger, M. (2012). Young people's topography of musical functions: Personal, social and cultural experiences with music across genders and six societies. *International Journal of Psychology, 47*(5), 355–369. <https://t.ly/Sb48> doi: [10.1080/00207594.2012.656128](https://doi.org/10.1080/00207594.2012.656128)
- Bonneville-Roussy, A., Rentfrow, P. J., Xu, M. K., & Potter, J. (2013). Music through the ages: Trends in musical engagement and preferences from adolescence through middle adulthood. *Journal of Personality and Social Psychology, 105*(4), 703–717. doi: [10.1037/a0033770](https://doi.org/10.1037/a0033770)
- Borthwick, S., & Moy, R. (2004). *Popular music genres: An introduction*. Edinburgh University Press. doi: [10.1515/9781474428767](https://doi.org/10.1515/9781474428767)
- Brittin, R. V. (2014). Young listeners' music style preferences: Patterns related to cultural identification and language use. *Journal of Research in Music Education, 61*(4), 415–430. doi: [10.1177/0022429413509108](https://doi.org/10.1177/0022429413509108)
- Bruce, R., & Kemp, A. (1993). Sex-stereotyping in children's preferences for musical instruments. *British Journal of Music Education, 10*(3), 213–217. doi: [10.1017/S0265051700001777](https://doi.org/10.1017/S0265051700001777)
- Colley A. (2008). Young people's musical taste: Relationship with gender and gender-related traits. *Journal of Applied Social Psychology, 38*(8), 2039–2055. doi: [10.1111/j.1559-1816.2008.00379.x](https://doi.org/10.1111/j.1559-1816.2008.00379.x)
- Creech, A. (2010). Learning a musical instrument: The case for parental support. *Music Education Research, 12*(1), 13–32. doi: [10.1080/14613800903569237](https://doi.org/10.1080/14613800903569237)
- Delsing, M. J. M. H., ter Bogt, T. F. M., Engels, R. C. M. E., & Meeus, W. H. J. (2008). Adolescents' music preferences and personality characteristics. *European Journal of Personality, 22*(2), 109–130. doi: [10.1002/per.665](https://doi.org/10.1002/per.665)
- Dickinson, S. (1965). *A Handbook of style in music*. Vassar College, Ploughkeepsie.
- Dobrota, S., Reić Ercegovac, I., & Habe, K. (2019). Gender differences in musical taste: The mediating role of functions of music. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja, 28*(4), 567–586. doi: [10.5559/di.28.4.01](https://doi.org/10.5559/di.28.4.01)
- Dohány, G. (2014). Háttérváltozók és a zenei műveltség összefüggésének vizsgálata középiskolások körében. *Magyar Pedagógia, 114*(2), 91–114.
- Droe, K. (2006). Music preference and music education: A review of literature. *Applications of Research in Music Education, 24*(2), 23–32. doi: [10.1177/87551233060240020103](https://doi.org/10.1177/87551233060240020103)
- Ercegovac, I. R., Dobrota, S., & Surić, S. (2017). Listening to music and music preferences in early adolescence. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu, 12*(24), 6–23. doi: [10.32728/mo.12.1.2917.01](https://doi.org/10.32728/mo.12.1.2917.01)
- Fabbri, F. (1982). A theory of popular music genres: Two applications. In D. Horn & P. Tagg (Eds.), *Popular Music Perspectives* (pp. 52–81). International Association for the Study of Popular Music.
- Ferjan, M. (2023). *30+ Official listening to music statistics (2024)*. Headphones Addict. <https://t.ly/F1oG>
- Gordon, E. E. (1986). A factor analysis of the musical aptitude profile, the primary measures of music audiation, and the intermediate measures of music audiation. *Bulletin of the Council for Research in Music Education, 87*, 17–25.
- Green, L. (1997). *Music, gender, education*. Cambridge University Press. doi: [10.1017/CBO9780511585456](https://doi.org/10.1017/CBO9780511585456)
- Hantschel, F., & Bullerjahn, C. (2016). The use of prototype theory for understanding the perception and concept formation of musical styles. In ICMPC14: *proceedings of the 14th international conference on music perception and cognition*, July 5-9, 2016, San Francisco, California (pp. 151–156).
- Hargreaves, D. J., Marshall, N. A., & North, A. C. (2003). Music education in the twenty-first century: A psychological perspective. *British Journal of Music Education, 20*(2), 147–163. doi: [10.1017/s0265051703005357](https://doi.org/10.1017/s0265051703005357)
- Hargreaves, D. J., North, A. C., & Tarrant, M. (2015). How and why do musical preferences change in childhood and adolescence. In G. E. McPherson (Ed.), *The child as musician: A handbook of musical development* (pp. 303–322). Oxford University Press. doi: [10.1093/acprof:oso/9780198744443.003.0016](https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198744443.003.0016)

- Harland, J., Kinder, K., Lord, P., Stott, A., Schagen, I., Haynes, J., Cusworth, L., White, R., & Paola, R. (2000). *Arts education in secondary schools: Effects and effectiveness*. National Foundation for Educational Research.
- Janurik, M. (2009). Hogyan viszonyulnak az általános és középiskolás tanulók a klasszikus zenéhez. *Új Pedagógiai Szemle*, 59(7), 47–64.
- Janurik, M., & Józsa, K. (2018). Az iskolai zenetanulás iránti motivációt alakító néhány tényező. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 6(2), 5–17. doi: [10.31074/gyn20182517](https://doi.org/10.31074/gyn20182517)
- Janurik, M., Kis, N., Szabó, N., & Józsa, K. (2021). Az ének-zene tantárgy iránti attitűd összefüggése az iskolai zenetanulás iránti motivációval hetedik osztályos tanulók körében. *Neveléstudomány: Oktatás Kutatás Innováció*, 9(2), 18–42. doi: [10.21549/NTNY.33.2021.2.2](https://doi.org/10.21549/NTNY.33.2021.2.2)
- Kamalnathan, S., Mishra, Y., Kumawat, V., & Bangwal, V. (2019). Evolution of different music genres. *International Journal of Engineering and Advanced Technology*, 9(1), 5138–5143. doi: [10.35940/ijeat.A1674.109119](https://doi.org/10.35940/ijeat.A1674.109119)
- Keiper, S., Sandene, B. A., Persky, H. R., & Kuang, M. (2009). *The nation's report card: Arts 2008 music & visual arts (NCES 2009–488)*. National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U. S. Department of Education.
- Killian, J. N., & Satrom, S. L. (2011). The effect of demonstrator gender on wind instrument preference of kindergarten, third-grade, and fifth-grade students. *Applications of Research in Music Education*, 29(2), 13–19. doi: [10.1177/8755123310396985](https://doi.org/10.1177/8755123310396985)
- Lamont, A., Hargreaves, D. J., Marshall, N. A., & Tarrant, M. (2003). Young people's music in and out of school. *British Journal of Music Education*, 20(3), 229–241. doi: [10.1017/S0265051703005412](https://doi.org/10.1017/S0265051703005412)
- LeBlanc, A. (1982). An interactive theory of music preference. *Journal of Music Therapy*, 19(1), 28–45. doi: [10.1093/jmt/19.1.28](https://doi.org/10.1093/jmt/19.1.28)
- Losonczy, Á. (1969). *A zene életének szociológiája*. Zeneműkiadó.
- Madsen, C. K., & Geringer, J. M. (2015). Responses of multi-aged music students to mid-20th-century art music: A replication and extension. *Journal of Research in Music Education*, 63(3), 336–348. doi: [10.1177/0022429415595621](https://doi.org/10.1177/0022429415595621)
- Mandel, M. I., & Ellis, D. P. (2005). Song-level features and support vector machines for music classification. *Proceedings of the 6th International Conference on Music Information Retrieval*, 594–599. doi: [10.7916/D8QV3WWQ](https://doi.org/10.7916/D8QV3WWQ)
- McPherson, G. E., & O'Neill, S. A. (2010). Students' motivation to study music as compared to other school subjects: A comparison of eight countries. *Research Studies in Music Education*, 32(2), 101–137. doi: [10.1177/1321103X10384202](https://doi.org/10.1177/1321103X10384202)
- Mendiković Đukić, A., Plavšić, M., & Vidulin, S. (2020). Students' music preferences towards classical music. *Metodički obzori: časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu*, 15(2), 5–23. doi: [10.32728/mo.15.2.2020.01](https://doi.org/10.32728/mo.15.2.2020.01)
- Moore, A. F. (2012). *Song means: Analysing and interpreting recorded popular song*. Ashgate. doi: [10.4324/9781315609898](https://doi.org/10.4324/9781315609898)
- Na, Y., & Agnhage, T. (2013). Relationship between the preference styles of music and fashion and the similarity of their sensibility. *International Journal of Clothing Science and Technology*, 25(2), 109–118. doi: [10.1108/09556221311298600](https://doi.org/10.1108/09556221311298600)
- Nemzeti alaptanterv. (2020). *Magyar Közlöny*, 17, 290–446.
- North, A., Hargreaves, D. J., & O'Neill, S. (2000). The importance of music to adolescents. *British Journal of Educational Psychology*, 70(2), 255–272. doi: [10.1348/000709900158083](https://doi.org/10.1348/000709900158083)
- Patil, N. M., & Nemade, M. U. (2017). Music genre classification using MFCC, K-NN and SVM classifier. *International Journal of Computer Engineering in Research Trends*, 4(2), 43–47.
- Pettijohn, T. F., Williams, G. M., & Carter, T. C. (2010). Music for the seasons: Seasonal music preferences in college students. *Current Psychology*, 29, 328–345. doi: [10.1007/s12144-010-9092-8](https://doi.org/10.1007/s12144-010-9092-8)
- Pintér, T. K. (2021). *A zenei nevelés társadalmi megítélése Magyarországon*. Akadémiai Kiadó. doi: [10.1556/9789634546115](https://doi.org/10.1556/9789634546115)

- Prabavathy, S., Rathikarani, V., & Dhanalakshmi, P. (2020). Classification of musical instruments using SVM and KNN. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*, 9(7), 1186–1190. doi: [10.35940/ijitee.G5836.059720](https://doi.org/10.35940/ijitee.G5836.059720)
- Radočaj-Jerković, A., Škojo, T., & Milinović, M. (2018). Choir singing as a form on informal teaching and its influence on forming children's musical preferences. *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 67(2), 311–329.
- Schäfer, T., & Sedlmeier, P. (2010). What Makes Us Like Music? Determinants of music preference. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 4(4), 223–234. doi: [10.1037/a0018374](https://doi.org/10.1037/a0018374)
- Serbun, S. J., & DeBono, K. G. (2010). On appreciating the music of our parents: The role of the parent-child bond. *North American Journal of Psychology*, 12(1), 93–102.
- Siebrasse, A., & Wald-Fuhrmann, M. (2023). You don't know a person('s taste) when you only know which genre they like: taste differences within five popular music genres based on sub-genres and sub-styles. *Frontiers in Psychology*, 14, 1992–2000. doi: [10.3389/fpsyg.2023.1062146](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1062146)
- Soares-Quadros Jr, J. F., Sá, L. G. C. D., & Roman-Torres, C. M. (2023). Musical preferences of teenagers and adults: Evidence from a Spanish-speaking sample. *Musicae Scientiae*, 27(1), 233–246. doi: [10.1177/10298649211004662](https://doi.org/10.1177/10298649211004662)
- Sturm, B. L. (2013). Classification accuracy is not enough: On the evaluation of music genre recognition systems. *Journal of Intelligent Information Systems*, 41(3), 371–406. doi: [10.1007/s10844-013-0250-y](https://doi.org/10.1007/s10844-013-0250-y)
- Szabó, N. (2021). *Zenei fejlesztés első osztályosok körében digitális eszközök használatával az ének-zene órán* [Doktori disszertáció, Szegedi Tudományegyetem]. SZTE Doktori Repozitórium. <https://doktori.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/11099/>
- Tagg, P. (1982, 2015). Analysing popular music: Theory, method and practice. *Popular Music*, 2, 37–67. doi: [10.1017/S0261143000001227](https://doi.org/10.1017/S0261143000001227)
- Tizón, M., & Martín, F. G. (2020). The influence of musical style in perceived emotion. *Revista Electronica Complutense de Investigacion En Educacion Musical*, 17, 109–131. doi: [10.5209/RECIEM.65311](https://doi.org/10.5209/RECIEM.65311)
- Trollinger, L. M. (2021). Sex/gender research in music education: A review. *Visions of Research in Music Education*, 16(5), 22–39.
- Tzanetakis, G., & Cook, P. (2002). Musical genre classification of audio signals. *IEEE Transactions on Speech and Audio Processing*, 10(5), 293–302. doi: [10.1109/TSA.2002.800560](https://doi.org/10.1109/TSA.2002.800560)
- Ullal-Gupta, S., Vanden Bosch der Nederlanden, C. M., Tichko, P., Lahav, A., & Hannon, E. E. (2013). Linking prenatal experience to the emerging musical mind. *Frontiers in Systems Neuroscience*, 7, 48. doi: [10.3389/fnsys.2013.00048](https://doi.org/10.3389/fnsys.2013.00048)
- Upadhyay, D., Shukla, R., & Chakraborty, A. (2016). Factor structure of Music Preference Scale and its relation to personality. *Journal of Indian Academy of Applied Psychology*, 43(1), 104–113.
- Váradi, J., & Józsa, G. (2021). A tanórán kívüli művészeti tevékenység hatása a művészeti rendezvények iránti attitűdre. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(3), 28–43. doi: [10.31074/gyntf.2021.3.28.43](https://doi.org/10.31074/gyntf.2021.3.28.43)
- Váradi, J., & Józsa, G. (2023). Factors affecting attendance of and attitudes towards artistic events among primary school children. *Social Sciences*, 12(7), 404. doi: [10.3390/socsci12070404](https://doi.org/10.3390/socsci12070404)
- Váradi, J., Kerekes, R., & Kiss, J. (2020). Az extrakurrikuláris művészeti tevékenység lehetősége az ének-zene tagozatos általános iskolában egy pilot kutatás alapján. In G. Hideg, Sz. Simándi, & I. Virág (Eds.), *Prevenció, intervenció és kompenzáció. HERA évkönyvek. VII.* (pp. 101–111). Debreceni Egyetemi Kiadó, Magyar Nevelés- és Oktatóskutatók Egyesülete.
- Vidulin, S. (2020). Music teaching in regular class and extracurricular music activities in Croatia: State and perspectives. *Hungarian Educational Research Journal*, 10(2), 143–154. doi: [10.1556/063.2020.00015](https://doi.org/10.1556/063.2020.00015)
- Vilotijević, M. D., & Medić, I. (2019). Introduction. In M. Dumnić Vilotijević, & I. Medić (Eds.), *Contemporary Popular Music Studies. Systematische Musikwissenschaft* (pp. 9–14) Springer VS. doi: [10.1007/978-3-658-25253-3_1](https://doi.org/10.1007/978-3-658-25253-3_1)

ABSTRACT

STUDENTS' OPINIONS ON MUSICAL GENRES

Fanni Földi, Norbert Szabó & Krisztián Józsa

Keywords: music preferences, attitude, school ages, age differences, gender differences

In this study, we discuss the concepts of musical preference and musical style, the difficulties of categorising musical genres. In order to accomplish that, the opinions of students (N = 1159), aged 7–19 years, about each genre on specific musical examples are investigated. Our instrument was a self-developed online questionnaire, in which we inserted four musical excerpts. The types of music videos were street music, rock music, classical music, and folk music. We asked background questions related to the music excerpts, which focused on participation in instrument demonstrations and watching music shows. Results are interpreted in terms of students' age, gender, comparisons between instrumental and non-instrumental students, and family background. There are significant differences in perceptions of genres by gender, age groups, instrumental and non-instrumental students. The comparison between gender shows that girls have more positive attitudes related to each music excerpt. 15-16 year-old students provided the lowest ratings for all four musical excerpts. Across the seven groups of instrumental and non-instrumental students, it is clear that students who are neither instrumental students nor do they want to be instrumental students gave significantly lower feedback regarding whether they like the given musical excerpts. Our results can provide feedback for school music education, which are based on the core curriculum of folk and classical music. The reason for that is that students, regardless of age group and gender, significantly prefer popular genres (street music, rock music) to classical music or folk music. There is no difference between the perception of the latter two.

Magyar Pedagógia, 123(3). 115–143. (2023)
doi: 10.14232/mped.2023.3.115

Földi Fanni: <https://orcid.org/0000-0002-3736-7178>
Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola
H–6722 Szeged, Petőfi Sándor sgt. 32–34.
foldi.fanni@edu.u-szeged.hu

Szabó Norbert: <https://orcid.org/0000-0003-4891-7718>
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Neveléstudományi Intézet
H–7400 Kaposvár, Guba Sándor u. 40.
Szabo.Norbert@uni-mate.hu

Józsa Krisztián: <https://orcid.org/0000-0001-7174-5067>
Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Intézet
H–6722 Szeged, Petőfi Sándor sgt. 32–34.
jozsa@sol.cc.u-szeged.hu